

PROGRAM REGENERACE MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE PŘÍBOR
AKTUALIZACE PRO OBDOBÍ 2023–2032

ZPRACOVATEL

Městský úřad Příbor
odbor investic, rozvoje a správy majetku
nám. Sigmunda Freuda 19
742 58 Příbor
září 2022

OBSAH

1.	ZÁKLADNÍ ÚDAJE	4
1.1.	Vymezení a členění území regenerace	4
1.2.	Prohlášení MPR Příbor a jejího ochranného pásma	4
1.3.	Důvody pro pořízení městského programu regenerace MPR	4
2.	STAVEBNÍ VÝVOJ MĚSTA PŘÍBORA	6
3.	NEJVÝZNAMNĚJŠÍ REALIZACE ZA OBDOBÍ 2018–2022	8
4.	CÍLE PROGRAMU REGENERACE MPR PŘÍBOR	12
4.1.	Plán obnovy a údržby nemovitých kulturních památek v MPR Příbor v dalších letech	14
4.2.	Regenerace ostatních významných objektů v MPR Příbor	16
4.3.	Regenerace ostatních významných objektů v OP MPR	17
5.	KULTURNÍ DĚDICTVÍ JAKO POTENCIÁL ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	18
6.	REGENERACE VEŘEJNÝCH PROSTORŮ	19
7.	REGENERACE MĚSTSKÉ ZELENĚ	23
7.1.	Hodnotné památné stromy	24
7.2.	Parky a větší celky zeleně	25
7.3.	Obnova zeleně v posledních letech	27
8.	INFORMAČNÍ A ORIENTAČNÍ SYSTÉM	28
9.	DOPRAVNÍ SYSTÉM A PARKOVÁNÍ	29
10.	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	30
11.	VÝZNAMNÉ KULTURNÍ CELOMĚSTSKÉ FUNKCE A VÝZNAMNÍ RODÁCI	31
12.	ZÁKLADNÍ ZÁSADY UPLATŇOVANÉ ORGÁNY STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČE NA ÚZEMÍ MPR A OP MPR PŘÍBOR PRO STAVBY, JEJICH ZMĚNY A ÚDRŽBU	32
12.1.	Území městské památkové rezervace (MPR)	32
12.2.	Území ochranného pásma městské památkové rezervace (OP MPR)	35
13.	ZÁVĚR	36

POUŽITÉ PODKLADY

SEZNAM KULTURNÍCH PAMÁTEK

KARTY NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

1.1. Vymezení a členění území regenerace

Na podzim roku 2021 provedl Národní památkový ústav, ú. o. p. v Ostravě ve spolupráci s oddělením evidence nemovitých památek Generálního ředitelství NPÚ v Praze revizi zákresu hranic městské památkové rezervace Příbor. Principy provádění revizí hranic chráněných území byly stanoveny na metodickém jednání Generálního ředitelství NPÚ v Praze a Ministerstva kultury uskutečněném v roce 2020. Revize spočívala v porovnání popisu hranic uvedených v textu Nařízení vlády ČSR č. 54/1989 Sb. ze dne 19.04.1989 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové rezervace s geodaty pro dotčené chráněné území, které NPÚ dosud poskytoval. Z výsledků revize vzešla nutnost uvést do souladu s textem Nařízení vlády průběh hranice v ulici Jičínské, kde byla hranice dosud zakreslena po vnějším okraji komunikace, nikoli po vnější hranici zástavby, jak je v textu vyhlášky uvedeno. Shodně bylo přistoupeno k začlenění ve vyhlášce uvedené vnitřní parcely chráněného území č. 176/1 v k. ú. Příbor, a to v jejím celém rozsahu z doby vydání nařízení, ověřeném podklady z Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrálního pracoviště Nový Jičín.

Městská památková rezervace Příbor nyní zaujímá území o ploše přibližně 9,25 ha (příloha č. 1). V současné době je na území města registrováno 64 nemovitých kulturních památek, z nichž 55 se nachází na území MPR Příbor.

Město Příbor má na svém území k 31.12.2021 celkem 8 345 obyvatel a výměru katastru 2 215 ha. Pod správou města Příbora jsou kromě vlastního území navíc přiřčeny místní části: Hájov, Prchalov a Klokočov u Příbora.

1.2. Prohlášení MPR Příbor a jejího ochranného pásma

Předmětem regenerace je území Městské památkové rezervace v Příboře, vyhlášené nařízením vlády ČSR č. 54/1989 Sb. ze dne 19.04.1989 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové rezervace (včetně MPR Příbor) s účinností od 01.06.1989. Ochranné pásmo Městské památkové rezervace Příbor bylo vymezeno rozhodnutím Okresního úřadu v Novém Jičíně dne 08.06.1998 s č. j. 911/98-RR-401/Ma.

1.3. Důvody pro pořízení městského programu regenerace MPR

Město Příbor, s uvědoměním své historické výjimečnosti a památkových hodnot stavebního fondu, se snaží vyvíjet řadu aktivit pro jejich obnovu a záchranu. Jedním z nástrojů k obnově kulturních památek v městské památkové rezervaci je Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón Ministerstva kultury. Tento program ustavilo Ministerstvo kultury ve spolupráci se Sdružením historických sídel ČMS v roce 1992 vládním usnesením č. 209 ze dne 25. března. Město Příbor se do programu zapojilo v roce 1993. Jeho postupné naplňování přineslo nejen záchranu či obnovu mnoha ohrožených, poškozených nebo jinak zdevastovaných památek, ale i výrazně zlepšilo atraktivnost vzhledu našeho města a podnítilo další vlastníky k následování. V otázce zachování kulturního dědictví je totiž vždy rozhodující především přístup a záměr vlastníka nemovitosti. Program regenerace každoročně zajišťuje určitý objem financí, které jsou do památek investovány a zároveň působí jako stimul ekonomický: rekonstrukce objektů jsou významnými zakázkami pro místní firmy

a zároveň rekonstruované památkové rezervace a zóny přitahují turistický uch a oživují městské prostředí.

Přes dosažené výsledky je nezbytné, aby regenerace pokračovala i nadále. Regenerace je kontinuální proces. Péči dnes vyžadují znovu objekty opravené před lety, a proto jsou stále potřebné motivační prostředky ze strany státu. Program prokázal, že každá koruna vložená do památek vytváří další investice z jiných zdrojů. Spojením s aktivitou vlastníků, městským rozpočtem a dalšími zdroji je zaručena míra efektivnosti vynaložených prostředků, jejich kontrola a samotná úspěšnost Programu. Program díky iniciativě soukromých vlastníků, orgánů státní správy a městské samosprávy výrazně přispěl ke změně orientace směrem k obnově a rehabilitaci namísto náhrady novou výstavbou nebo ponechání staveb svému osudu. Z toho lze usuzovat, že se výrazně posílil kladný přístup k obnově památkových hodnot ve městě, nejen ze strany města, ale především ze strany občanů, kteří v tomto území trvale bydlí a pracují.

Město Příbor disponuje také vlastním fondem na obnovu historicky cenných objektů v městské památkové rezervaci i v jejím ochranném pásmu v rámci samostatného programu s názvem Program Dědictví města Příbora. Žadatelé mohou čerpat finanční příspěvek do výše 50 % prokázaných a uznatelných nákladů nezbytně nutných na zachování památkové podstaty historicky cenného objektu. Bližší specifikace financování je rozepsána v konkrétních podmínkách obou programů. Vzhledem k neutěšenému technickému stavu některých památek ve městě je nutné neustále hledat další možnosti získávání finančních prostředků.

Významnou roli sehrává v Příboře i Komise pro regeneraci městské památkové rezervace Příbor, založena v roce 1993. Zřizovatelem komise je Rada města Příbora a je zařazena mezi komise rady města jako její poradní iniciativní orgán. Zároveň skupina funguje spolu s pracovníky městského úřadu i jako poradní orgán vůči vlastníkům památek a investorům působícím v historickém centru města.

V současné době se skupina skládá z těchto členů:

Stanislav Štefek, DiS. (člen rady města, OSVČ – obnova památek a staveb) – předseda komise

Ing. Alena Rašková (státní památková péče – MÚ Kopřivnice)

Mgr. Markéta Jurašková (státní památková péče – NPÚ Ostrava)

MUDr. Aleš Polách (pediatr, občan města)

Ing. Jan Monsport (OSVČ – technik bezpečnosti práce, občan města)

Ondřej Petr Zelenka (občan města)

MUDr. Mořic Jurečka (lékař, zastupitel města)

Mgr. Miroslava Motlíčková Ratajová (historička dějin umění, zastupitelka města)

Ing. Jan Černocho (občan města)

Mgr. Marika Demlová (MÚ Příbor – památková péče) – tajemník komise

První Program regenerace MPR byl zpracován pro období 1993–1998, následně byly pravidelně ve čtyřletých cyklech zpracovány aktualizace pro rok:

1999–2002

2003–2007

2008–2012

2013–2017

2018–2022

2. STAVEBNÍ VÝVOJ MĚSTA PŘÍBORA

Příbor, jako jedno z nejstarších měst na severovýchodní Moravě, se rozkládá na mírně zvlňněném terénu po obou stranách řeky Lubiny. Lze jej charakterizovat jako menší moravské město, dříve s německou menšinou. Se svou bohatou kulturní tradicí se stalo přirozeným společenským centrem východní části novojičínské okrese, vzdáleným dvanáct kilometrů na severovýchod od Nového Jičína. Hospodářské středisko s původně textilní výrobou vynikalo především duchovními hodnotami, které zde rozvíjel řád piaristů se svými školami a gymnáziem.

Z rozboru všech dostupných dokumentů vyplývá, že Příbor byl zřejmě založen před rokem 1251 jako trhovářská ves s kostelem na skalnatém ostrohu. Středověký sídelní útvar se kolem poloviny 13. století stal především významným ekonomickým centrem državy hrabat z Hückeswagenu a o něco málo později, zřejmě již od konce 50. let 13. století, součástí lenního panství olomouckých biskupů. Centrum sídla (dnes náměstí Sigmunda Freuda) má v půdoryse obdélníkový tvar s ortogonálními koutovými ulicemi, ohraničené domovními bloky. Tyto měšťanské domy, vesměs cenné historické budovy, byly vystavěny patrně už ve 13. století a náležely později k privilegovaným šenkovním domům. Byly obvykle vybaveny dvojicí až trojicí sklepních prostor. Nadzemní konstrukce prvních měšťanských domů byly zřejmě dřevěné, od 14. století byly doplňovány představenými předsíněmi (podloubími). Ojedinele dochované architektonické články v některých „šenkovních“ sklepech asi 17–ti domů jsou datovány na konec 15. nebo na počátek 16. století. Můžeme říci, že již v 16. století získal střed města Příbora podobu, jakou má v dnešní době. S pomocí renesančních stavitelů a zednických mistrů ze severní Itálie, zejména z oblasti Como a Lugano, povolávaných sem olomouckými biskupy, se uplatnil na stavbách církevních a městských domů na náměstí vliv zdomácnělé italské renesance. Tyto renesanční stavby – s výjimkou sklepů – nepřechaly průběh třicetileté války, kdy se stal Příbor několikrát terčem útoku nepřátel.

U nových staveb se do jisté míry kopírovala dřívější renesanční dispozice měšťanských domů, to pokud se jedná o jejich účelové a prostorové pojetí. Avšak při nové výstavbě se používalo i barokních stavebních a dekoračních prvků. Úpravy v 17. a 18. století dodaly městu barokní ráz především v podobě kostelů a kaplí, zakládaných četnými nadacemi a činností náboženských bratrstev. Baroko zanechalo své stopy jak na průčelích některých domů, tak v podobě mariánského sloupu na náměstí Sigmunda Freuda a především v díle architekta Giovanniho Pietra Tencally – v budově raně barokní piaristické koleje na ulici Jičínské, tradičního střediska vzdělání (1694–1712). Rozmach této koleje v první polovině 18. století si vynutilo také rozšíření kostela sv. Valentina.

V poslední třetině osmnáctého a v první polovině devatenáctého století zaznamenal Příbor, včetně části Benátky, explozi předměstské výstavby, související se vzrůstem obchodu. Historické centrum v této době doplnila nová průčelí měšťanských domů uplatňující tektoniku pilastrových řádů a barokních fasád. Počínaje rokem 1810 začali majitelé domů na náměstí postupně zadržovat podloubí na jeho severní straně, aby získali prostory lépe přizpůsobené komerčním účelům. Bořily se rovněž brány a značná část městských hradeb. Příbor, rozkládající se nad levým břehem řeky Lubiny, se spojil s vesnicemi na druhé straně – Věskou, Klokočovem a předměstím Benátek do jedné souvislé aglomerace.

Od poloviny 19. století dochází k společenskému a hospodářskému vzestupu města. Je to doba silného spolkového hnutí provázejícího vznik významných stavebních děl. Období, kdy bezvýhradně určoval vzhled budov historismus, který zasahoval až do počátku 20. století.

Vznikala řada veřejných budov, řešených, jak to bylo tehdy u budov reprezentačního účelu běžné, v intencích neorenesance. Takovým příkladem je chlapecká a dívčí měšťanská škola na ul. Jičínské (1889–1891). Skutečně zásadní se pro město stala především stavba české vyšší zemské reálky (nyní Masarykovo gymnázium), dle návrhu brněnského architekta Františka Valenty, opět v neorenesančním stylu. Bylo to období návratu českého ducha do tehdy silně poněmčeného Příbora. V tomto období působil ve městě měšťský stavitel Bedřich Karlseder, který mimo jiné upravil řadu měšťanských domů na náměstí. Jedná se o stylové úpravy interiérů i fasád, které doposud tvoří podstatu kvalitního památkového fondu města.

Moderní proud architektury se v Příboře projevil výstavbou funkcionalistických staveb – tendence moderního bydlení reflektuje vila č. p. 716 na ul. Šmeralova od architektů Lubomíra a Čestmíra Šlapetových. Dalším příkladem je dům na náměstí č. p. 29 postavený pro firmu Baťa nebo rovněž na náměstí realizována novostavba radnice č. p. 19 (1936–1938).

Poválečná bytová výstavba byla budována v souvislosti s výstavbou letiště v Mošnově, a to formou bytových domů realizovaných, jak na asanovaných plochách městského předměstí, tak na volných plochách na okraji města.

3. NEJVÝZNAMNĚJŠÍ REALIZACE ZA OBDOBÍ 2018–2022

Město je držitelem titulu Historické město roku 2015. Dlouhodobě a systematicky provádí opravy kulturních památek, ostatních budov v MPR, ale také chodníků, komunikací nebo veřejného informačního značení v souladu s historickým rázem města. V současné době působí MPR Příbora v poměrně dobrém stavu. V uplynulých obdobích se podařilo zachránit a obnovit řadu památkových i historicky cenných objektů, což vedlo k jejich významnému zhodnocení včetně jejich zpřístupnění a prezentace veřejnosti. Obdobná je i situace v rámci veřejných prostranství a zeleně. Všechny tyto aktivity vedou k celkové harmonizaci a revitalizaci celého území města Příbora.

Mezi nejvýznamnější akce patřila v roce 2021 dokončená obnova radnice č. p. 19 na nám. Sigmunda Freuda. Funkcionalistická budova prošla v posledních letech náročnou celkovou rekonstrukcí, kterou město rozdělilo do dvou etap. V roce 2018 proběhla obnova fasády radnice z náměstí a ulice Jičínské. Díky podpoře Ministerstva kultury a Ministerstva pro místní rozvoj mohlo město pokračovat další stavební etapou. Ta spočívala v obnově fasády dvorního traktu radnice včetně úpravy dvora v návaznosti na zajištění bezbariérového přístupu do objektu. Opravy se dočkal i krov. Byla přistavěna nová výtahová prosklená šachta do výklenku dvora a obnoven stávající interiér. Za velmi zdařilé lze považovat repase dveřních výplní, zárubní, obnovu a doplnění obkladů, dřevěných podlah, dlažby, ale i repasi původních litinových radiátorů. K zajímavým prostorům dokládající dochované hodnoty patří kancelář starosty, ve které se podařilo restaurátorským způsobem obnovit dřevěnou dýhovanou podlahu čtvercového tvaru. V roce 2022 probíhaly práce v suterénu budovy a jeho adaptace na archiv městského úřadu.

Jako velmi zdařilá akce se jeví nově zrestaurované sousoší Panny Marie v centru náměstí, které v roce 2021 prošlo komplexním restaurátorským zásahem zabezpečující její stav na další léta. V havarijním stavu se nacházely především architektonické části balustrády, které byly výrazně staticky nestabilní. Povrch kamenného materiálu pokrývala silná vrstva biologického nánosu. Obnova spočívala v důkladném zpevnění kamene a ve vhodném doplnění chybějící a poškozené profilace i modelace. Na závěr ozdobila sochu nově pozlacená svatozář Madony a Ježíška. Postavu sv. Rocha doplnil chybějící atribut poutnické hole opět v pozlacené úpravě, která spolu se zlacenými atributy Panny Marie a Ježíška a s pozlaceným hrotem praporce vytváří novou barevně ucelenou kompozici.

Téhož roku se opravy dočkala i sousední kašna – fontána se sochou sv. Hygie, která je vedle sousoší Panny Marie další dominantou odpočinkového prostoru historického středu náměstí. Celek je kvalitní ukázkou umělecké litiny inspirovanou renesančními kašnami. Socha Hygie v životní velikosti představuje stojící akt mladé ženy s drapérií. Na pravém rameni přidržuje amforu, která je zakončena menší mísou, z níž přetéká voda do velké mísy. Opravená kašna slouží nejen jako prvek oživující prostředí, který navíc dokládá široké použití litiny v sériovém zpracování v 19. století, ale rovněž jako zdroj vody.

Z drobných sakrálních památkových objektů, čeká na opravu kopie sochy sv. Jana Nepomuckého v Nádražní ulici, jehož originál, dílo z období baroka, je dochován v depozitáři kostela sv. Kříže. Restaurátorský zásah bude potřebovat i barokní pískovcový sloup se sochou Panny Marie Assumpty na ul. Jičínské v blízkosti hranic MPR, který by si rovněž zasloužil i důstojnější pozadí a úpravu nástupního prostoru. V jeho těsné blízkosti se nachází pomník obětem 1. a 2. sv. války, dílo akad. sochaře Františka Juraně, zrestaurovaný v roce 2022.

Pod rukama soukromých vlastníků probíhala v letech 2019–2020 obnova městského domu č. p. 266 v ulici Křivé, oceněná 2. místem v celorepublikové soutěži Památka roku 2021. Celková rekonstrukce si kladla za cíl zachovat původní lidový ráz objektu. Díky netypické ojedinělé štukové výzdobě i celkové historické hodnotě a zachovalosti autentických konstrukcí a prostor je dům výjimečnou stavbou ve zdejších okolí a výrazně přispívá k atraktivnosti lokality.

Zcela unikátním způsobem byla provedena rekonstrukce dvorního objektu č. p. 17 v roce 2019, který je součástí areálu nemovité kulturní památky měšťanského domu č. p. 38. Rozsáhlá nákladná rekonstrukce navazovala na opravu hlavního traktu, jež probíhala v letech 2017–2018. V průběhu rekonstrukce se podařilo zachovat množství uměleckořemeslných prvků včetně charakteristické valounové dlažby. Při obnově byly nalezeny nástěnné malby, které byly odborně zrestaurovány, a i díky nim se návštěva tohoto domu stává nezapomenutelným zážitkem.

Roku 2022 se další významnou akcí stala obnova Rodného domu Sigmunda Freuda, která navázala na instalaci nové výtvarné a interaktivní expozice proslulé Freudovy pravnučky, britské konceptuální sochařky a výtvarnice Jane McAdam Freud, v interiérech domu s názvem „Muzeum myšlení“. Obnova samotného objektu zahrnovala sanaci zdiva, nátěr fasády, šindelové střechy a všech dřevěných prvků – oken, dveří a venkovní pavlače a dále obnovu komínů.

Dalším z úspěšně naplněných bodů Programu regenerace MPR se stala obnova historických uliček v MPR a jejím ochranném pásmu, kterou město provádělo po jednotlivých etapách. Rekonstrukce ulic spočívala v nahrazení nevyhovujícího živičného povrchu i dosud neupravených pěších tras za novou žulovou dlažbu a dlažbu z říčních kamínků. V rámci projektu „Stavební úpravy uliček pod farním kostelem v Příboře“ chybí ještě opravit ulici Žižkovu s přístupovými chodníčky a spojovací uličku V Kopci – Žižkova, která bude realizována v roce 2023. Během července 2021 byly dokončeny rekonstrukce dalších historických uliček v ulicích Křivé, Tržní a Pod Hradbami, nacházející se pod starým hřbitovem mezi původní historickou zástavbou. Typická křivolakost a malebnost obnovených dlážděných uliček spolu s dochovanou nízkou zástavbou vytváří nezapomenutelnou romantickou atmosféru.

V předchozích letech byla rovněž dokončena obnova objektu Základní školy Příbor, ul. Jičínská, jež patří k dominantám města a nachází se těsně za hranicí městské památkové rezervace. Při realizaci oprav se kladl důraz především na zachování neorenesančního charakteru budovy a zdůraznění role této historicky a architektonicky cenné stavby v urbanismu obce. Součástí náročného projektu byla především výměna původních výplní okenních a dveřních otvorů dle historických fotografií, obnovení původního větracího systému s rekuperací odpadního tepla a celková obnova vnějšího fasádního pláště.

V rámci podpory a spolupráce s jinými investory v území se tradičně do Programu regenerace zapojují i církevní objekty. Římskokatolická farnost se podílí na péči o naše dominanty – kostel sv. Valentina, farní kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Kříže, ten se nalézá ve špatném stavu a zasloužil by si celkovou rekonstrukci. Přednost v tuto chvíli však získaly právě vitrážová okna v presbytáři kostela, která prošla restaurátorským procesem v letech 2021–2022. A v neposlední řadě objekt fary, který v současné době prochází postupnou obnovou. V roce 2018 byla zajištěna statika objektu, roku 2019 byly obnoveny okenní a dveřní výplně a v letech 2021–2022 proběhla obnova fasády na severní a západní straně.

Nemovitou kulturní památkou je i objekt sýpky v okrajové části města, kde od roku 2021 probíhá obnova interiérů a střešního pláště včetně krovu. Vnitřní prostory, kde stropy podpírají řady dřevěných sloupů, zůstaly nezměněné, jedinečné a budí impozantní dojem. Objekt sýpky tak nadále zůstává velkoprostorovou stavbou s členěním pouze na podlaží a ukazuje svojí kulturně historickou hodnotu. Majitel v rekonstruovaných prostorách zřídil soukromé muzeum veteránů.

Soustavně probíhaly opravy jednotlivých měšťanských domů a fasád historické zástavby podle potřeb jejich majitelů a uživatelů až na výjimky respektující jejich historické konstrukce a materiály. Většinou se jedná o úpravy fasád, výměnu oken a obnovu střešního pláště včetně krovu. Velkým nešvarem je výměna původních dřevěných vícetabulkových oken za okna plastová či eurookna, která jsou méně členitá a někdy i odlišných rozměrů, a která neodpovídají požadavků státní památkové péče na původnost materiálu oken a jejich technologii.

Zajímavým prvkem dotvářející kolorit panoramatu historického jádra je nová pěší lávka přes řeku Lubinu, spojující centrum města s místní částí Benátky. Realizace proběhla v roce 2018. Lávka, která vzešla z architektonické soutěže v roce 2015, má jedinečnou segmentovou konstrukci první svého druhu na území České republiky. Je navržena jako minimalistický objekt bez jakéhokoliv vzepětí a to při rozpětí 35 m. Dílo architektů Petra Teje, Marka Blanka a Jana Mourka se dočkalo v roce 2019 významného ocenění v podobě čestného uznání za novostavbu v rámci XXVI. ročníku Grand Prix Architektů - Národní ceny za architekturu.

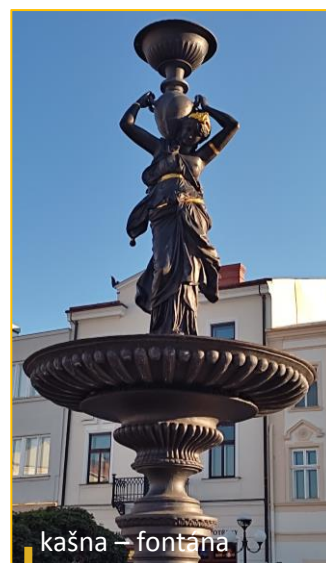
Po obnově – nejvýznamnější realizace za období 2018–2022

radnice č. p. 19

sousoší Panny Marie

kašna – fontána

historické uličky – ul. K. H. Máchy

ZŠ Příbor, Jičínská

dům č. p. 266

dům č. p. 38, tzv. Lucerna – dům s duší

lávka přes řeku Lubinu

Rodný dům Sigmunda Freuda

Následující údaje dokumentují příklad finanční účasti města Příbora na obnově památkových objektů spolu s podílem státu v letech 2018–2022.

Rok	Objekt	Vlastník	Celková částka (Kč)	Příspěvek města (Kč)	Příspěvek z MK ČR (Kč)
2018	dům č. p. 4	FO	416 037	41 604	208 000
2018	dům č. p. 8	FO	502 770	50 280	202 000
2018	radnice č. p. 19	město	2 467 023	1 411 304	800 000
2018	dům č. p. 38	FO	342 000	-	100 000
2018	fara č. p. 364	církev	374 888	37 490	150 000
2018	kostel sv. Valentina	církev	231 110	23 111	115 000
2019	dům č. p. 4	FO	146 783	14 679	73 000
2019	dům č. p. 32	FO	60 375	-	60 000
2019	dům č. p. 38 s dvorní přístavbou č. p. 17	PO	2 791 669	178 267	1 333 000
2019	fara č. p. 364	církev	928 312	92 832	464 000
2020	dům č. p. 4	FO	170 642	17 065	85 000
2020	dům č. p. 7	FO	304 540	28 729	160 000
2020	radnice č. p. 19	město	2 356 310	1 178 310	1 178 000
2020	dům č. p. 685	FO	975 342	97 535	487 000

2020	kostel Narození P. Marie	církev	120 750	-	120 000
2021	dům č. p. 4	FO	88 224	8 823	44 000
2021	dům č. p. 14	FO	638 140	63 815	300 000
2021	radnice č. p. 19	město	1 490 677	933 677	557 000
2021	fara č. p. 364	církev	166 941	16 695	83 000
2021	dům č. p. 685	FO	113 850	-	113 000
2021	sousoší Panny Marie	město	311 000	-	311 000
2021	kostel sv. Kříže	církev	347 300	-	347 000
2021	piaristická kolej č. p. 50	město	561 000	281 000	280 000
2022	č. p. 14	FO	441 502	76 573	280 000
2022	dům č. p. 16	FO	765 727	56 623	280 000
2022	Rodný dům Sigmunda Freuda č. p. 117	město	473 506	237 506	236 000
2022	fara č. p. 364	církev	544 215	54 422	151 000
2022	kostel sv. Kříže	církev	208 140	-	208 000
Celkem Kč					10 310 000

Celkový přehled nákladů vynaložených v rámci programu regenerace MPR Příbor v letech 2018–2022 ze státního rozpočtu činil přes 10 mil. Kč. Pro období 2000–2022 se jedná o částku téměř 49 mil. Kč. Příspěvek města soukromým vlastníkům v rámci tohoto programu dosahuje v průběhu 22 let téměř 7 mil. Kč.

4. CÍLE PROGRAMU REGENERACE MPR PŘÍBOR PRO OBDOBÍ 2023–2032

Regenerační činnost má spolu s územním plánem města významnou politickou funkci v tom, že stanovuje směr k záchraně a kvalitní obnově Městské památkové rezervace Příbor jako urbanistického celku včetně jednotlivých památkově chráněných budov, staveb a k nim příslušejících pozemků a využívá tyto objekty ke vhodnému, jejich historickému a památkovému významu přiměřeného účelu.

Cílem Programu regenerace je vytvářet podmínky pro vhodné využití volných objektů, podněcovat opravy, rekonstrukce, pravidelné a soustavné údržby, dále prezentace architektonických památek a jejich integrace do cestovního ruchu.

Dalším úsilím je systematicky podněcovat, obnovovat a udržovat domovní a bytový fond jednotlivých objektů i jejich souborů. Udržovat v památkově chráněném území bydlení v optimálním rozsahu s ohledem na zvyšující se požadavky obyvatel na prostorový komfort a vytvářet podmínky pro zvýšení celkové úrovně bydlení a života v historickém centru města Příbora. V současnosti se funkci bydlení daří udržovat v patrech domů přímo na náměstí i v přiléhajících uličkách. Pochopitelně se zde nacházejí i památkové objekty bez využití. Jedná se především o domy č. p. 44 a 45, jejichž budoucnost závisí na případném novém majiteli s dobrým záměrem a dostatkem finančních prostředků.

Cílem programu je stanovit mantinely a podmínky další výstavby, rekonstrukce a modernizace budov a přístaveb tak, aby zůstala zachována památková a kulturní hodnota historického

městského půdorysu, panoramatu a celkového historického obrazu města. Bylo by žádoucí v rámci MPR a jeho ochranného pásma provést prospekci objektů s cílem vyhodnotit objekty hodnotné po architektonicko – historické stránce (i nepamátkové objekty) a u těchto v případě jejich obnovy zajistit zhotovení dokumentace stávajícího stavu před obnovou a dokumentovat postupné stavební úpravy. Tyto podklady poslouží k širšímu pochopení historického vývoje daného objektu a také celé sídelní struktury města Příbora. Pozorností, věnovanou hlubšímu obsahu a významu umělecky prvořadých staveb v MPR Příbora přispěl v minulosti především PhDr. Jan Eliáš, zejména díky nedestruktivnímu stavebně historickému průzkumu, jehož základním úkolem bylo zjištění, shromáždění (dokumentace), utřídění a zpracování maxima informací o konkrétní stavební památce.

Případnou novou výstavbu je nutno přizpůsobit měřítku a tvaru historické architektury města. Při uvážlivém a pečlivém začlenění je soužití starého s novým možné. Novodobé stavby by měly současně razit nové myšlenky v prostředí, ale také navazovat na tradice a specifika místa do kterého jsou včleněny, dodržovat historické parcelace, odpovídající hmotové uspořádání a tektonické řešení. Z několika příkladů obnov posledních let je patrné, že kvalitní architektura posiluje pozici a atraktivitu města jak u místních obyvatel, tak u návštěvníků (obnova piaristického kláštera se zahradami, obnova kulturního domu, obnova radnice...).

Uplatňování tradičních materiálů a technologií v rámci provádění vybraných stavebních prací. Vytvářet podmínky pro kvalitativní aspekty zeleně podporující vznik živých, atraktivních a udržitelných veřejných prostranství, které budou vytvářet podmínky pro zdravé městské prostředí a zdravý životní styl.

Součinnost s vlastníky soukromých objektů. Poskytovat vlastníkům metodickou pomoc ve vztahu k možnosti získat peněžní příspěvek z programu regenerace.

Podpora vzdělávací, kulturní a osvětové činnosti, podněcující zájem a ochotu obyvatel města podílet se na regeneraci.

Publikační činnost, směřující k prohloubení zájmu veřejnosti o historii a poznání města a jeho slavných rodáků. V současnosti chybí odborná publikace či průvodce se zaměřením výhradně na architekturu města Příbora. Myšleno je podrobné informace o stavbách, jejich tvůrcích i okolnostech a době, ve které vznikly, včetně fotografií, plánů budov a třeba i map.

Větší pozornost je třeba věnovat nemovitostem, které nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se na území MPR nebo kulturním památkám nacházející se mimo území MPR, jejichž vlastníci nemají možnost čerpat finanční příspěvky z Programu regenerace.

Město Příbor se vyvíjí a bude i nadále vyvíjet tak, aby plnilo všechny své základní funkce, bylo příjemné pro život svých obyvatel a byly zachráněny a obnoveny jeho výjimečné kulturní, památkové, urbanistické a architektonické hodnoty, pro které bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací.

V současné době působí MPR Příbora příjemným dojmem udržovaného území s výjimkou fasád některých objektů a množství zaparkovaných automobilů v centru města. V následujícím období, tak jako je tomu dosud, je potřeba odpovědně regulovat stavební činnost v ochranném pásmu MPR.

Většina domů a pozemků v MPR jsou v soukromém vlastnictví (příloha č. 2). Motivací pro soukromé vlastníky se jeví možnost využívání státních dotací například Programu regenerace MPR, doplňovaných o příspěvky Městského úřadu Příbor. V současnosti představují příspěvky

do majetku soukromých vlastníků asi jednu třetinu objemu finančních prostředků z Programu. Další dvě třetiny tvoří příspěvky do majetku města a církve.

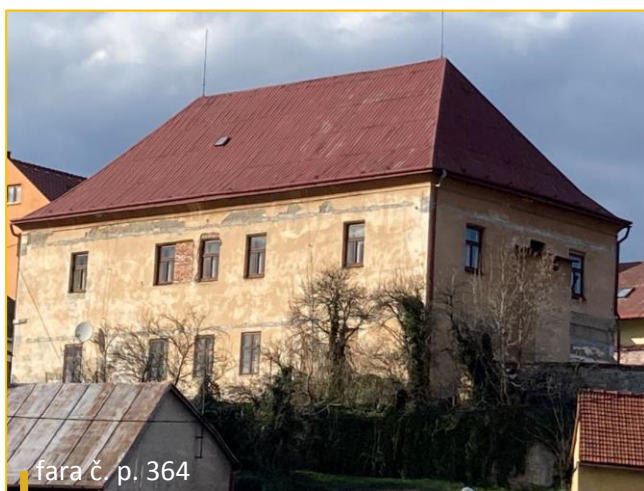
Prohlédneme-li si výkres – památkové hodnoty (příloha č. 3), získáme základní představu o rozvržení historického jádra města. Městská památková rezervace Příbor zahrnuje historické centrum města. Ústřední prostor tvoří obdélné náměstí, kolem něhož se šachovnicově řadí bloky domů se štítů a podloubím, které lemuje náměstí po jeho třech stranách. V kategorii stávajících objektů jsou vyznačeny památkově chráněné objekty, z nichž nejvýznamnější je farní kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Valentina, kostel sv. Kříže, piaristický klášter, radnice, Rodný dům Sigmunda Freuda a dále jednotlivé měšťanské domy, sochařská díla, kašny a kříže. Vyznačeny jsou i významné architektonicky a urbanisticky cenné stavby.

4.1. Plán obnovy a údržby nemovitých kulturních památek v MPR Příbor

piaristická kolej č. p. 50	udržovací práce na fasádě a střešní krytině, restaurátorské práce na třech kamenných portálech
kostela Narození Panny Marie,	udržovací práce, obnova nátěru a oprava fasády celého kostela, prioritně však věž kostela, řešení statiky ohradní zdi pod zahradou
kapličky křížové cesty v areálu kostela Panny Marie	restaurování reliéfů křížové cesty v kapličkách, oprava omítek výklenkových kaplí
kostel sv. Kříže	celková obnova kostela sv. Kříže včetně nejbližšího okolí (řešení sanace zdiva, konstrukce krovu, krytinu z dlouhodobého pohledu nahradit původní šindelovou),
fara č. p. 364	celková obnova fary: obnova východní a jižní fasády, střechy, obnovy dvora, hospodářských stavení, ohradní zdi i zahrady, opravy probíhají po etapách dle projektu, využití objektu – 2. NP - byt kněze, 1. NP – prostory pro farní společenství, zkoušky scholy, chrámového sboru
řešení statických poruch měšťanských domů na náměstí Sigmunda Freuda a jeho bezprostředního okolí	domy č. p. 32, 41, 42, 43, 44, 45
měšťanský dům č. p. 1	obnova fasády včetně okenních výplní
měšťanský dům č. p. 5	obnova fasád včetně okenních výplní
měšťanský dům č. p. 6	obnova střešní krytiny, dvorní fasády a užitkových přístaveb
měšťanský dům č. p. 8	obnova střešní krytiny, fasád, klempířských prvků
měšťanský dům č. p. 10	obnova okenních výplní
městský dům č. p. 12	obnova fasád a okenních a dveřních výplní
měšťanský dům č. p. 14	obnova okenních výplní ve dvorní fasádě
měšťanský dům č. p. 16	obnova fasád

městský dům č. p. 22	obnova fasády, štukových prvků, výkladců a vstupu do obchodu
měšťanský dům č. p. 23	obnova dřevěného schodiště
městský dům č. p. 24	obnova fasád, obnova výplní dveřních i okenních otvorů, výkladců
městský dům č. p. 30	obnova obvodových zdí dvorního traktu a vstupního kamenného portálu z ulice Bonifáce Buska, obnova užitkových staveb
městský dům č. p. 31	obnova vnitřních částí domu
městský dům č. p. 32	řešení statiky domu
měšťanský dům č. p. 35	udržovací práce na fasádě, nátěr střechy
měšťanský dům č. p. 43	obnova fasády, štukových prvků, výměna klempířských prvků, výměna okenních výplní, oprava krovu, výměna střešní krytiny, oprava komínových těles, obnova stropních konstrukcí a statické zajištění objektu
městské domy č. p. 44, 45 obnova měšťanských domů včetně jejich zadních traktů	postupná celková obnova domů (obnova svislých a vodorovných konstrukcí, okenních a dveřních výplní, fasád, schodišť, zábradlí, interiérů); současný majitel nabízí objekty k prodeji.
městský dům č. p. 354 Armanka	obnova fasády, výplní otvorů, střechy
městský dům č. p. 685	obnova střešní krytiny
kopie sochy sv. Jana Nepomuckého	restaurátorské práce
průběžná údržba jednotlivých kulturních památek	viz karty nemovitých kulturních památek

Příklady kulturních památek zařazených do plánu regenerace.

dům č. p. 354 tzv. Armanka

kostel sv. Kříže

kostel Narození P. Marie

měšťanský dům č. p. 8

kapličky křížové cesty

měšťanský dům č. p. 43

2. Regenerace ostatních významných objektů v MPR Příbor

- měšťanský dům č. p. 48: Obnova fasád, okenních výplní, výkladců,
- objekt č. p. 361: Celková obnova,
- objekt č. p. 398: Obnova fasád,
- č. p. 118: Budova městského úřadu – v současnosti se zpracovává dokumentace pro provedení stavby. Projekt počítá s generální rekonstrukcí celého objektu s respektem k historické hodnotě hlavní budovy a s architektonicky odlišným řešením novodobé přístavby. V současnosti se také zpracovává projektová dokumentace, která řeší veřejný prostor navazující na budovu č. p. 118. Tento prostor má velký potenciál vzhledem k významným budovám, které se zde nacházejí (Rodný dům S. Freuda, budova MÚ). Obsahem projektu je zajištění stability opěrné zdi, která je situována u ul. Nádražní, dále propojení ulic Freudovy a Nádražní či doplnění mobiliáře a zázemí pro cyklisty a dále celková úprava prostranství.
- č. p. 415: Tzv. bývalá pekárna. Objekt v současné době prochází kompletní rekonstrukcí do původní historické podoby.

- areál bývalé Flussovy soukenické továrny mezi ulicemi Nádražní a Smetanovou: V současné době probíhá studie, která řeší rekonstrukci a nové využití stávajících továrních objektů. Revitalizace areálu povede k vyšší atraktivitě této části města, její zobytnění a propojení historického jádra s nábřežím (centrum – nábřeží – lávka). Areál po rekonstrukci přispěje k dalšímu, tolik potřebnému rozšíření městského bytového fondu. Realizace nových bytů v bezprostřední blízkosti středu města se může stát výrazným mezníkem v oživení historického centra.

areál bývalé Flussovy továrny

dům č. p. 118

4.3. Regenerace ostatních významných objektů v ochranném pásmu MPR Příbor (příloha č. 4)

- kostel sv. Františka Serafínského, číslo ÚSKP: 42230/8-1662: Oprava fasády, odvlhčení zdiva
- městský dům č. p. 80 Karlsederova vila, číslo ÚSKP: 50710/8-4017: Obnova historické části, která je kulturní památkou a její využití v zájmu rozvoje města.
- Gymnázium TGM č. p. 528: Obnova oken.
- č. p. 120 bývalý mlýn: Záměrem investora je celková rekonstrukce budovy s cílem historické rehabilitace exteriérů a následné nové využití těchto nemovitostí pro služby a bydlení.
- areál bývalé Flussovy továrny mezi ulicemi Josefa Rašky, Stojanova, Smetanova, Nádražní s rezidenční vilou č. p. 287: Záměrem investora je využít tento prostor k zřízení obchodního centra v komornější podobě. Navržený projekt respektuje zachování historické budovy bývalé restaurace č. p. 287 a bývalého objektu uhelných skladů u hlavní komunikace, které jsou krásným dokladem textilní historie města.

Projekty revitalizace starých průmyslových objektů v kombinaci s požadavky investora a požadavky památkářů bude město rádo podporovat nejen proto, že zachovávají, byť s jiným účelem, historické objekty, ale také proto, že využívají už jednou zastavěné plochy a podporuje se tak zahuštění města bez jeho dalšího negativního rozpínání.

- obnova bývalé sýpky, číslo ÚSKP: 103152: V současné době probíhá rekonstrukce objektu do původní historické podoby. Objekt slouží jako soukromé muzeum veteránů a zároveň muzeum samotné sýpky a jejího zachovalého technického vybavení.

- postupný celkový restaurátorský zásah na sochařských památkách v závislosti na aktuálním stavu, jako následná údržba po dříve provedených restaurování. Jedná se především o sloup se sochou Panny Marie (Assumpta), číslo ÚSKP: 39354/8-2099, sochu Jana Nepomuckého v Nádražní ulici a pískovcový kříž na hřbitově.

sloup Panny Marie

Karlsederova vila, č. p. 80

5. KULTURNÍ DĚDICTVÍ JAKO POTENCIÁL ROVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Z pohledu cestovního ruchu je významná nejenom samotná kulturně-historická hodnota jednotlivých nemovitých památek, ale také možnost jejich vlastního využití – k prezentaci exponátů, pro kulturní vyžití či ke komerčním účelům. Skutečně zásadní se pro město Příbor stala v roce 2006 obnova Rodného domu Sigmunda Freuda v duchu architektury 2. poloviny 19. století, nyní s novou expozicí s názvem „Muzeum myšlení“, kterou vytvořila výtvarnice a pravnučka zakladatele psychoanalýzy Jane McAdam Freud. Doporučuje se významněji zohlednit význam S. Freuda za účelem koncepčně řízené propagace města a spolupráce s dalšími subjekty zabývajícími se freudovskou tematikou.

Dalším mimořádným počinem byla obnova piaristického kláštera, dokončená v roce 2012, která městu přinesla reprezentativní prostory pro svatby či zasedání zastupitelů, pro knihovnu, uměleckou školu a příspěvkovou organizaci muzea Novojičinska. V roce 2015 na projekt navazovala revitalizace piaristických zahrad. Město v roce 2016 přikoupilo přiléhající objekt u dolní zahrady, který byl zrekonstruován do podoby vstupního objektu, kde vznikly i veřejné a volně přístupné toalety. Tím se vytvořilo přímé pěší propojení zahrad i budovy kláštera s náměstím Sigmunda Freuda. Dne 17. září 2022 bylo nově zpřístupněno sklepení piaristického kláštera, kde byla zřízená stálá archeologická výstava pod názvem „Prezentace nálezů Archeologického klubu v Příboře“.

Tyto realizace považujeme za skutečně krásné příklady dobré praxe.

I většina kostelů je přes den otevřena k návštěvě či modlitbě. Kromě památek běžně přístupných je možno zhlédnout a navštívit běžně nepřístupné prostory památek v rámci

významných dnů v roce např. během Dnů evropského dědictví apod. Jedná se o věž farního kostela Narození Panny Marie, kostel sv. Kříže, prostory sklepů piaristického kláštera, nově zrekonstruovaný dům U Lucerny. Akce doplňují tematické vycházky a přednášky. Komentované prohlídky města probíhají pravidelně po celý rok. Většina kulturních památek na území MPR je buď alespoň částečně přístupná nebo je využívána k bydlení.

Od roku 2022 probíhá obnova bývalého objektu sýpky, kulturní památky, která se nachází v ochranném pásmu MPR. Současný majitel má v prostorách sýpky instalovanou soukromou sbírku veteránů, kterou plánuje zpřístupnit veřejnosti s cílem prezentovat nejen svou sbírku, ale také interiér objektu s jejím zachovalým technologickým vybavením.

Měšťánské domy mají mimořádnou hodnotu i potenciál. V roce 2022 bylo snahou odkoupení objektů č. p. 44 a 45 na náměstí S. Freuda do majetku města a jejich následná rekonstrukce a adekvátní využití v zájmu rozvoje města. Avšak v názoru na odkoupení nebyli představitelé města jednotní.

6. REGENERACE VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

Mnohaletá, systematická péče o území městské památkové rezervace však zahrnuje nejen péči o jednotlivé kulturní památky, ale i o ostatní památkově hodnotné objekty a v neposlední řadě i o veřejná prostranství. Veřejné prostranství představuje ve městě jeho náměstí, ulice, zeleň (parky, uliční aleje) a další prostory, které jsou převážně jasně vymezeny a ohraničeny souvislou uliční frontou s výjimkou řady proluk nebo neuzavřených bloků, zejména na severu a západě centra. Lidé mají stále vyšší nároky na to, jak by měl vypadat ideální a především kvalitní veřejný prostor a jaké aktivity by se v něm měly odehrávat. Proto je nutné zapojovat širokou veřejnost, která má určitou vazbu k danému místu, do jednání i rozhodování, aby jakákoli proměna, především centrálních částí města, byla smysluplná.

Témata a konkrétní lokality k řešení:

- sledování stavu a kvality veřejných prostranství,
- kultivace prodeje v prostorách podloubí,
- revize tržního řádu ve smyslu podpory větší pružnosti zřizování zahrádek u provozoven,
- kultivace reklamy s cílem najít rozumné mantinely a vytvořit harmonii mezi podnikáním a přívětivým městským prostředím,
- usměrnění automobilové dopravy v městské památkové rezervaci,
- oživení veřejných prostranství prostřednictvím zajímavého mobiliáře či vodních prvků,
- námětem pro veřejná prostranství je větší upoutání pozornosti na místní významné osobnosti formou výtvarných děl či menších upomínek v prostoru. Je to právě veřejný prostor, kde mnohdy dochází k prvnímu střetu jedince s uměním, byť si toho často není vědom. Řešením této situace by mohlo být více projektů na zapojení různých druhů uměleckých projevů do veřejných prostorů.
- kultivace veřejných prostranství s využitím dalších možných vstupů a průchodů,

- užití přírodní kamenné dlažby v pěších tazích dle konkrétního místa – žulová kostka nebo tradiční štetová dlažba.
- obnova veřejného osvětlení – součástí tohoto osvětlení je i nasvětlení historických a kulturních památek. V současné době je technický stav osvětlení památek v dobrém stavu. Zvýšené náklady bude nutno vynaložit do výměny svítidel v Piaristických zahradách. V rámci úspor se město snaží o postupnou výměnu halogenových a sodíkových výbojek za úspornější LED světelné zdroje s teplotou chromatičnosti do 3000 K s cílem docílit minimalizaci světelného znečištění.

Centrálním veřejným prostorem městské památkové rezervace je náměstí Sigmunda Freuda, které je koncipováno do tvaru obdélníku v mírně svažitém terénu (příloha č. 3., bod I.). Město Příbor se v současné době potýká s jedním nenápadným, ale poměrně značným problémem. Tím je vylidňování centra města a tím související nedostatek obchodů a služeb. Prázdné podloubí a jejich výlohy především na východní straně náměstí mohou vyvolávat pocit, že člověk bloudí městem duchů. Zarážející je, že v tomto prostoru je malé množství kaváren a restaurací. Tyto významné aktivity, které patří do centra jsou situovány spíše do uzavřené blokové zástavby než přímo na náměstí. Centrum města se začalo vyprazdňovat již před lety a tento trend stále pokračuje, je to dáno přirozeným vývojem společnosti. Určitou snahou o oživení centra města je podpora podnikatelské činnosti, pořádání kulturních a společenských akcí na náměstí jako jsou farmářské, velikonoční a vánoční trhy s programem a jiné aktivity spojené s významnými dny v rámci roku, které lákají nejen místní obyvatelé k návštěvě prostoru a jeho užívání. Aktivita by ale měla vycházet také od samotných majitelů obchodů a podniků v centru města, kteří by neměli být nečinní a měli by vytvořit pro své klienty a zákazníky takové podmínky, aby se k nim stále vraceli. Záporný dopad na obytný charakter náměstí má množství parkovacích příležitostí a velký rozsah pojížděných ploch na úkor chodníků a ploch pro pěší včetně odpočinkového prostoru uprostřed náměstí ve tvaru oválu z žulové řezané dlažby. Snížení množství parkujících aut by dalo vyniknout kráse prostorů historického jádra města.

Dalším negativem je špatně zvolený druh stromů. Náměstí je nyní osázeno 9 ks javorů mléč. Jde o krátkověké dřeviny s drobným kulovitým tvarem koruny, které nerespektují podchodzí výšku pro pěší a na otevřené ploše se žulovou kostkou neposkytují možnost většího zastínění odpočinkové plochy. Je ke zvážení zamyslet se do budoucna nad výběrem vhodného druhu a kultivaru ke zvýšení a zpříjemnění pobytových aktivit v centru města.

Naopak ke estetizaci tohoto veřejného prostoru přispívá kvalitně umělecky a řemeslně ztvárněné užitkové prvky mobiliáře jako jsou velkoobjemové hliněné květináče se sezónními výsadbami trvalek a okrasných travin, výstavní kovářsky zpracované panely, dále také orientační směrníky, lavičky historického rázu s litinovou konstrukcí, kovové odpadkové koše černé barvy na litinových sloupcích, stojany na kola a jiné prvky nekonkurující charakteru prostoru ani architektonickému výrazu okolních objektů a podporující jejich důstojnou prezentaci. Na vzhledu stávajícího mobiliáře se přirozeně postupem času podepisuje zub času. Bohužel se často stávají i terčem vandalizmu, kdy dochází k jejich záměrnému poškození. Mobiliář je tedy průběžně obnovován a doplňován ve stejném provedení pro zachování jednotného stylu.

Větší možností pobytového prostoru mohou místní i turisté nalézt v poklidných místech zahrad piaristického kláštera (příloha č. 3, bod II.), kde vznikl unikátní kousek zahradně architektonického umění. Revitalizace zahrady, která probíhala v letech 2014 až 2015,

ukončila poslední fázi obnovy celého areálu s budovou piaristického kláštera. Zahrada se proměnila na originálně koncipovaný a obyvateli hojně navštěvovaný veřejný prostor. Následné rozšíření původního areálu piaristů o dolní zahradu starého sadu v roce 2016 vytvořilo předpoklad přímého pěšího propojení zahrad i budovy kláštera s náměstím Sigmunda Freuda. Zahrada se stala významným městským multifunkčním prostorem, který slouží jak ke kulturním akcím, svatbám, tak i k individuálnímu odpočinku, setkávání a rozjímání. Zasazení díla zahradní a krajinářské tvorby do celkového kontextu místa s potvrzením zajímavých prvků ocenila odborná porota druhým místem v soutěži Park roku 2017.

Zajímavým veřejným prostorem je zahrada okolo kostela Narození Panny Marie s Lurdskou kaplí a čtrnácti kapličkami křížové cesty doplněná lavičkami k setkávání a odpočinku (příloha č. 3, bod III.). Na ohradní zeď kostela navazuje další zahrada situovaná ve svahu, která je v majetku církve a v současnosti veřejnosti nepřístupná. Zpřístupnění těchto zajímavých prostor předpokládá technicky náročné zpevnění svahu, který je na úpatí podpírán mohutnou kamennou, avšak staticky nestabilní zdí. V případě zdárného řešení by se komunikačně propojily ulice Stojanova s ulicí V Kopci tak, jak to bývalo v minulosti.

Nemalou zásluhu na oblíbě místního genia loci mají nepochybně spletité uličky pod kostelem Narození Panny Marie (příloha č. 3, bod IV.) patřící k urbanisticky velmi hodnotnému potenciálu města. Rekonstrukce ulic s novou žulovou dlažbou a dlažbou z říčních kamínků probíhaly po jednotlivých etapách. V roce 2021 byla dokončena ulice K. H. Máchy, které předcházely rekonstrukce ulic V Kopci, Stojanova, Josefa Hory a Remešova (2013–2014). Zdařilým způsobem byla v roce 2020 provedena rekonstrukce opěrné zdi, jejíž součástí byly stavební úpravy spojovací uličky Farní s nábrežní ulicí Smetanovou, kde vznikl chodníček z oblázkové dlažby s pískovcovými schodišťovými stupni a zábradlím. Nová spojovací ulička rozšířila možnosti procházek napříč historickou částí města a nabídla atraktivní rozhledy na řeku Lubinu a východní část města. Na rekonstrukci ulic navázala na podzim roku 2022 i obnova schodiště v ul. Úzké, kde stávající poškozený povrch z godulského pískovce nahradily žulové schodišťové stupně a podesty z valounkové štětové dlažby. Chybí již jen obnovit Žižkovou ulici a její propojení s ulicí V Kopci. S regenerací těchto uliček úzce souvisí i obnova ohradních zdí, které jsou u mnoha objektů v současné době ve špatném technickém stavu vyžadující nákladné sanace. Vlastníci jednotlivých opěrných zdí však tomuto nevěnují náležitou pozornost. V některých případech se navíc jedná o rozhradu. Zde může dojít k vzniku sousedských sporů v rámci povinnosti rozhradu udržovat.

Komunikace a prostranství u kostelů bývají obecně obyvateli i návštěvníky měst intenzivně využívány. Pozornost je nyní směřována k zahradě u kostela sv. Valentina, která rovněž není v současné době veřejnosti přístupná. Brána do areálu se návštěvníkům otevírá pouze v rámci valentýnské pouti v únorových měsících. Zapojení prostranství kolem kostelů do veřejného prostoru by přineslo další výhody z hlediska ekologie a estetiky.

Zcela jistě by si zasloužily revitalizaci uliční prostory vedoucí do historického centra města jako jsou ulice U Brány, Karla Čapka a Bonifáce Buska (příloha č. 3, bod V.), které by měly působit reprezentativnějším a důstojnějším dojmem. V případě ulice Bonifáce Buska, která vznikla transformací starší ulice Špitální, se jedná o špatný technický stav dochovaných zadních traktů stavení a ohradních zdí měšťanských domů, které je nutno chápat jako součást hodnotného urbanistického celku, jehož jsou tyto přístavky cennou součástí. V obdobném stavu se nacházejí zadní domy a ohradní zdi v ulici V Kopci. Zdá se, že obnovu zadních traktů je možno uskutečnit jen s dostatečnou motivací vlastníků v podobě vhodných dotačních titulů.

Ulice u Brány disponuje prázdnými místy – prolukami vhodné k zástavbě. V současné době se jedná o urbanisticky neuspořádané území. Předpokladem je tedy doplnění celku o v zásadě stejnorodou část. Volnou proluku mezi zástavbou u restaurace Oázy je možné alespoň dočasně řešit vhodnou výsadbou stromů tak, aby byl prostor přehlednější a nevytvářely se zde optické bariéry ve formě smíšených stromů. Doporučuje se celou plochu zcela nově komponovat.

V současnosti se vedou diskuze nad vypracovanou studií – úpravy ulice Karla Čapka, jejíž cílem je zklidnění této komunikace a úprava prostoru ulice tak, aby bylo vytvořeno přirozené funkční propojení historického jádra města s revitalizovanými zahradami piaristického kláštera. Jednání o podobě ulice budou pokračovat v roce 2023. Možným tématem k diskusi je zapojení do projektu navazující ulici Zámečnickou (nyní parkoviště).

Otázkou zůstává i využití veřejného prostoru v ulici Zámečnické (příloha č. 3, bod VI.) bezprostředně navazující na náměstí, kde v minulosti stála uliční zástavba, která byla zbourána v roce 1976 (č. p. 109–114). Prostor částečně vyplnilo tržiště v podobě dřevěných stánků a část byla vyhrazena pro parkování osobních automobilů. V roce 2018 z hlediska špatného technického stavu ustoupilo i tržiště a prostor se stal velkým parkovištěm. Záměrem do budoucna související také s oživením náměstí a jeho okolí je přemístění parkovacího stání a vytvoření reprezentativního prostoru prostřednictvím citlivě začleněných polyfunkčních objektů s nabídkou bytových jednotek při zachování půdorysné a hmotové stopy historické zástavby, která je stále respektována na aktuální katastrální mapě Příbora.

Město Příbor se mimo jiné snaží rozvíjet přírodní, rekreační a pobytový potenciál řeky Lubiny, která protéká západně od historického centra a propojuje jej s krajinným zázemím města. Část nábřeží se nachází v ochranném pásmu městské památkové rezervace. Říční prostory jsou atraktivitou prostředí a jedním z významných prvků kompozice našeho města. V současné době se pokračuje v II. etapě projektu obnovy Parku u lávky na Nábřeží Rudoarmějců, který si klade za cíl zkvalitnění prostoru sloužící k relaxaci a odpočinku. Důležitou realizací bude i revitalizace parku Rudoarmějců, který lemuje další část břehu řeky Lubiny. Záměrem bude vytvoření lepšího pobytového prostoru, který by lákal místní a kolemjdoucí k procházkám, k setkávání či odpočinku s atraktivními výhledy na historické centrum města. Většímu zpřístupnění nábřeží, například v podobě pobytových teras, brání limity protipovodňových opatření.

Cílem do budoucna je propojení tří různých městských prostorů u řeky Lubiny (park RA, Park u lávky, nábřeží u Orinoka) do jednoho celku v širší struktuře města. Řešením je vytvořit tři různé, ale vzájemně propojené městské prostory, jejichž přednosti se budou vhodně doplňovat.

Ve výčtu veřejných prostranství nesmíme opomenout městský park. V nedávné době byly upraveny vstupy do parku, bylo odstraněno ohraničující oplocení a v jeho místech realizovány nové výsadby, park se tak více otevřel veřejnosti. Městský park má velký potenciál a dobrou dostupnost, bylo by dobré věnovat tomuto prostranství větší pozornost, park zpřehlednit a nabídnout mu dominantní funkci, případně rejstřík dalších funkcí, které by měl park v budoucnu naplňovat.

Zajímavým bodem ve městě je areál starého hřbitova s kaplí sv. Františka Serafínského. Volně přístupný starý hřbitov na Juraňově ulici je velmi starým a magickým místem s pozoruhodnou minulostí, ale nejistou budoucností. V území se nachází několik pěkných ukázek hřbitovní architektury, staré hroby a hrobky, které poutají pozornost svým výtvarným ztvárněním,

především svou sochařskou výzdobou. Převážná část hrobových mít je bez platné nájemní smlouvy, nikdo se o ně nestará, hroby proto dále zarůstají, rozpadají se a zanikají. V roce 2017 byla vyhotovena studie regenerace tohoto území, která kladla důraz na zachování rázu místa a usměrnění některých prvků tak, aby se kouzlo neztrácelo. Projekt nebyl prozatím uskutečněn, ale jeho zásady byly přežaty dále a jsou implementovány do dalšího rozvoje hřbitova. Vedle tématu regenerace prostranství se diskuze stočila i na budoucnost stávajících hrobů a hrobek, ale také na podobu nově zřízených hrobových zařízení. V současné době se zpracovává podrobná pasportizace hrobových zařízení, která má za cíl vytvoření metodiky kategorizace a zhodnocení jednotlivých náhrobků na základě míry poškození a postupu nutných oprav. Jedná se o plánovací dokument, který bude sloužit jako doporučení pro další rozvoj hřbitova s cílem zachovat chátrající historické náhrobky. V rámci umožnění dalšího pohřbívání na hřbitově město zavedlo pravidla tzv. regulace, které upřesňují možnou podobu opravy stávajících nebo nově vzniklých hrobových zařízení. Součástí pravidel je i zeleň, která obklopuje všechna hrobová místa a přibližuje místo době svého vzniku (vzniku náhrobků). Cílem této regulace je zachování genia loci, obnova naplnění funkce hřbitova, zvýšení návštěvnosti i péče o prostředí, zejména pak neinvazivní, a ne zcela výrazné umístování hrobových zařízení tak, aby nedocházelo k potlačení původních náhrobků. V současné době se na hřbitově pravidelně konají komentované procházky i atraktivní prohlídky nočního hřbitova za svitu světelných loučí.

Specifickou částí města jsou i navazující uličky pod starým hřbitovem s dochovanou historickou zástavbou (ul. Křivá, Tržní, Pod Hradbami). Položením historizující oblázkové dlažby v těchto spletutých uličkách v roce 2021 dostala tato čtvrť díky svému „vesnickému“ vzhledu působivou romantickou atmosféru.

7. REGENERACE MĚSTSKÉ ZELENĚ

Zeleň je mnohdy opomíjeným tématem při diskuzi nad veřejným prostorem, můžeme však říci, že je nepostradatelnou součástí každého místa. Zeleň dokáže vytvořit kontrast ke stavbám svým organickým tvarem, zajímavou texturou, strukturou a uklidňující zelenou barvou. Podporuje vizuální kontrast a dokáže dobově podpořit vyznění místa, nebo svým květem vytvořit kouzelnou proměnlivou barevnou atmosféru a dodat místu určitý náboj a náladu. Určitě můžeme zmínit i velmi dobré hygienické vlastnosti zeleně pro záchyt polutantů ze vzduchu či vytváření kyslíku. Díky vzrostlým dřevinám pak vzniká v rámci prostoru tolik ceněný a vyhledávaný stín.

Město Příbor chce dále rozvíjet kvalitní a dobře udržitelné plochy zeleně, které budou doplňovat příjemnou atmosféru historického města. Přístupem města je dodržovat nejvyšší intenzitu třídy údržby právě v historickém centru města, které je pro všechny obyvatele a návštěvníky potkávacím bodem v rámci sídla. V centru je tedy dbáno na intenzivnější výsadbu trvalek a letniček, které v rámci roku proměňují prostor a dělají ho zajímavější a obytnější. Vybírány jsou rostliny vhodné pro rabatové záhony s nižším nebo žádným podílem travin, které se v historii ve výsadbách neobjevovaly. Voleno je často původní nebo přirozeně bližší druhové složení tak, aby výsadby korespondovaly s okolním prostředím.

Příkladem může být údržba piaristických zahrad nacházejících se v komplexu piaristického kláštera. Piaristické zahrady vznikly v roce 2015 a v roce 2020 byla provedena větší dosadba ovocných dřevin v sadu či trvalek v bylinkovém parteru nebo rabatových záhonech. Vše s ohledem na umístění, funkci, ale především na vyznění historického místa.

Dalším příkladem je pořízení zcela nového mobiliáře na náměstí v podobě nových keramických květináčů. Ty nahradily dosavadní z vymývaného betonu. Nové květináče byly zakoupeny v roce 2022 a byly osazeny speciální letničkovou směsí. Letničky ve stejném duchu byly vysazeny i u sousoší Panny Marie na náměstí a v truhlících na radničních oknech. Pomocí zeleně se tak vytvořil opticky jednotný celek, který nevytváří optický smog.

Velmi výrazným prvkem je výsadba dřevin. V rámci sídla je občas velmi obtížné najít vhodné místo pro výsadbu nových dřevin, především z důvodu uložení inženýrských sítí. V případě nalezení vhodných míst se správa zeleně snaží vysazovat dřeviny vždy ve více kusech daného druhu či kultivaru v jedné lokalitě, tak aby se docílilo ucelenosti. Navrhovány a vysazovány jsou především listnaté dřeviny, které jsou pro historické sídlo vhodnější a lépe odolávají vnějším vlivům. Tyto dřeviny jsou vybírány na základě konzultace s památkovou péčí a na základě znalosti místa. Poslední dobou je snahou vybírat k výsadbě vyšší podíl kvetoucích stromů a keřů, které historické sídlo zjemní a zvýší biodiverzitu.

Důležitým je taktéž obnova zeleně kolem cestní sítě, zejména pak intenzivně využívaných komunikací. Město Příbor má většinu cest lemováno alejemi nebo liniovou výsadbou stromů. Ta v dnešní době pomalu dožívá, je to dáno zejména užitím krátkověkých dřevin, nejčastěji kulovitých javorů (*Acer platanoides* 'Globosum'). Javory jsou náročné na častou údržbu řezem a tím se snižuje i jejich životnost. Mléče jsou nízko zavětveny, a tak vzniká problém přežití pěších po chodnících. Dalším problémem těchto stromů je jejich náchylnost k solím a extrémnímu počasí, v případě extrémního počasí jsou velmi krátkověké, usychají, chytají hniloby či jim praskají kmeny. Snahou do budoucna je obnova těchto alejí za druhy stabilnější a hodnotnější, které budou nejen esteticky přínosné, ale taktéž splní další funkční aspekty, jako např. průchodnost pod korunami nebo zastínění části užívaného veřejného prostoru.

Veškeré dřeviny, keře či trvalky by do budoucna měly být vybírány nejen s ohledem na estetiku okolního prostředí, ale taktéž s vědomím podmínek tohoto prostředí. V centru města bývají často velmi extrémní podmínky, zvláště pak v posledních letech. Jde o extrémní teploty, ať už nízké či vysoké, nedostatek srážek apod.

7.1. Hodnotné památné stromy

Na území města Příbora se nachází několik vzácných starých stromů, které byly oceněny titulem památný strom. Tyto stromy jsou pravidelně ošetřovány, aby byla prodloužena jejich životnost. Prvním stromem a významným solitérem je liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*) u piaristických zahrad. V koruně stromu jsou instalovány bezpečnostní vazby, jejichž účinnost je pravidelně kontrolována. Poslední revize vazeb proběhla v roce 2017. Komplexnější rozsah ošetření spočívající jak v reinstalaci vazeb, tak i odbornému ošetření koruny stromu proveden v roce 2014.

Druhý strom se nachází v městském parku v blízkosti kulturního domu, jedná se o lípu velkolistou (*Tilia platyphyllos*). Z koruny lípy je pravidelně odstraňováno jmelí, suché větve. Dle potřeby zajišťováno komplexnější ošetření – ořez starých a proschlých částí, odlehčení koruny, zdravotní řez, kontrola dutin apod. Strom je již v horším zdravotním stavu. Další významné stromy jsou vždy vysazovány při nových významných událostech či významných výročích.

7.2 Parky a větší celky zeleně

Místa s názvem park nalezneme v ochranném pásmu MPR. V rámci MPR jsou však dvě kulturně upravená místa, která mají své velké kouzlo. Jedná se o piaristické zahrady a zeleň u kostela Narození Panny Marie.

Piaristické zahrady jsou druhou největší plochou souvislé zeleně v centru města Příbora a jsou nedílnou součástí nejvýznamnější kulturní památky města, piaristického kláštera. Revitalizace zahrady probíhala v letech 2014 až 2015. Následné rozšíření původního areálu piaristů o dolní zahradu starého sadu proběhlo v roce 2016.

Hlavní důraz je kladen na hlavní parter tvořený nízce střiženým trávnikem, po obvodu se nacházejí výsadby stromů jako fragment sadu s rabatovými záhony. Dále též bylinková zahrada. V roce 2020 byl vyhodnocen horší stav výsadeb a nutná dosadba trvalek, která na podzim tohoto roku byla vysazena po konzultaci s autorem díla. V dolní části zahrady, kde se nachází sad s loukou, byly po konzultaci s památkovou péčí dosazeny původní druhy ovocných dřevin. Tyto dřeviny aktuálně rostou současně s dožívajícími jedinci. Staré stromy budou káceny postupně, až na základě vyhodnocení úhynu či ohrožení pádem. Podobný princip byl využit u solitérního jasanu nacházejícím se na hlavním travnatém parteru zahrad. Strom začal náhle velmi usychat a dále schne. V roce 2021 byl odborně ošetřen a byla opravena vazba. Vedle stromu byl vysazen nový jerlín japonský (*Sophora japonica*), který je charakterově růstem a habitem podobný, vhodný jako solitér. Jerlín v budoucnu nahradí dožívající jasan.

Druhým upraveným prostorem je okolí kostela Narození Panny Marie u náměstí S. Freuda. Okolí kostela je tvořeno parkovou úpravou. Základem celé kompozice jsou vysokokmenné kvetoucí stromy, dále pak nižší keře s trvalkami a cibulovinami, které doplňují okolní zděnou křížovou cestu.

V rámci MPR se nacházejí i dva prostory, které upraveny nejsou, a tím se stávají potenciálními místy k nové úpravě. Těmito místy jsou okolí kostelů sv. Kříže a sv. Valentina. Jde o úpravu zeleně kolem zadních traktů.

V případě ochranného pásma MPR je parků a celků zeleně daleko více. Taktéž se každý prostor nachází v jiném stavu a jiné intenzitě údržby. Všechny jmenované parky mají velký potenciál a pomalou rozvahou a sledováním jejich fungování je formováno zadání k revitalizacím těchto míst. Parky v současné době fungují, ale jejich potenciál je daleko větší.

Městský park je největším parkem města, který leží na spojnici centra města, kulturního domu a hřbitova. Park plní řadu rekreačně kulturních funkcí. V současné době nemá park zřetelný koncept, ale je hodnotný existencí velmi starých dřevin různých druhů. V parku leží i památný strom lípa. Travnaté plochy podél chodníkového tělesa jsou střídány výsadbou růží, okrasných keřů, trvalek, trav a výsadbou letniček. Do budoucna bude kladen důraz nejen na okolní budovy, ale zachování kvalitních prvků zeleně.

Park u ul. Rudoarmějců je v současné době ne zcela využíván. Jeho hlavním motivem je pobyt pod korunami stromů, které jsou vysazeny téměř v rastru. Hustý porost stromů zajišťuje příjemný stín po celou denní dobu. Zajímavým je i blízkost řeky Lubiny a krásný výhled na panorama města. V roce 2022 bylo provedeno odborné vyvětvení stromů, které zajistilo světlost ve spodní části porostu a tím nastavilo i lepší pobytovou pohodu, taktéž bylo umístěno několik laviček. Do budoucna je plánována úprava parku, zejména v části zpevněných ploch a umístění nového mobiliáře, který poskytne větší variabilitu fungování. Cílem záměru je

funkční i vzhledově příjemná regenerace tohoto území, které si ponechá charakter promenádního odpočinkového parku.

Park za hvězdárnou – jde spíše o celek zeleně, kde se v současné době nachází velké množství vzrostlých stromů, ty jsou často napadeny jmelím. Místo má velký potenciál, jelikož se nachází v blízkosti několika bytových domů s dobrou docházkovou vzdáleností. Do budoucna bude především řešen stav stromů a náhrada za případně kácené dřeviny, jelikož v místě je viditelný stejnověký porost, který postupně odchází.

Park u sokolovny – toto místo je soukromým prostorem a je přidružen k budově sokolovny. V místě je stejnověký porost, tvořen zejména lipami. Stromy jsou v dnešní době ne v příliš dobrém stavu a byla by potřebná jejich postupná náhrada. V minulém roce byl proveden pro část stromů posudek, ten ukázal špatný stav stromů.

Městská zeleň se nachází i v jiných lokalitách, které nejdou jednotně zařadit.

Náměstí Sigmunda Freuda – na náměstí S. Freuda se nachází několik kulovitých javorů (*Acer platanoides* 'Globosum'). Tyto javory jsou neustále vyměňovány, jelikož se jedná o krátkověké dřeviny. Stromy často prosychají a praskají jim kmeny, jelikož tento kultivar není zcela odolný velkým teplotním změnám a extrémním podmínkám sucha. Stromy jsou nízko zavětřeny a není možné pod nimi projít. Problémem je i nedostatek stínu, který vytvářejí. Návrhem je do budoucna stromy vyměnit za jiný druh, který nebude příliš vzrůstný, ale zvládne lépe extrémní podmínky náměstí tj. např. javor klen (*Acer campestre*) či nějaký kvetoucí druh jako hloh. Kolem sousoší Panny Marie je udržován stříhem nízký ornamentální živý plot, v jehož mezerách byly vysazeny letničky. Náměstí v roce 2022 doplnily nové hliněné květináče s letničkovou výsadbou.

Hrušňová alej na ul. Lidické – na ulici Lidické u tzv. německých domků roste 7 ks hrušní (*Pyrus communis*). Hrušně jsou v převážné většině v soukromém vlastnictví, ale jelikož jde o výsadbu v blízkosti chodníku a frekventované komunikace, město Příbor spolupracuje s vlastníky stromů a poskytuje odborné ošetření dřevin. V posledních letech vlivem extrémních teplot však stromy usychají. Plánem do budoucna je další spolupráce s vlastníky dřevin a nastínění možné výměny těchto stromů. Město chce ponechat liniovou výsadbu ovocných dřevin v podobném rázu.

Ulice Karla Čapka – pro ulici K. Čapka byla zpracována v roce 2018 studie, která prostor upravuje do tzv. obytné ulice. Prostor je chápán jako komunikační, spojovací, ale i nástupní do jednotlivých důležitých objektů. V místě je navržena řada vegetačních prvků, mezi tím i výrazné doplnění stromového patra. Další stupně projektové dokumentace byly aktuálně odloženy a další řešení a doplnění projektu bude probíhat v roce 2023. Součástí projektu je úprava prostoru kolem památníku S. Freuda.

Předprostor budovy COOP a DPS – jedna z nejdůležitějších komunikací je ulice Jičínská, která v historii vedla návštěvníky přímo na náměstí a dále pokračovala na ul. Místeckou. Prostor je aktuálně osazen několika vizuálně odlišnými typy vegetace tvořených z nízkých kulovitých stromů, zastříhovaných keřů a trvalek. V roce 2022 vznikla architektonicko-urbanistická studie na novou úpravu prostranství zejména z důvodu rekonstrukce a zvětšování prodejních prostorů budovy COOP. Jelikož se budova i celý navazující veřejný prostor nachází ve velice frekventovaném místě a dále v kontextu okolních historických staveb jako je např. piaristický klášter, budova s informačním centrem či budova České pošty, je navržena proměna adekvátní významu a reprezentativnosti daného místa. Kromě úpravy zpevněných ploch a zlepšení provozních vztahů, bezbariérovosti, vytvoření nové zastávky a pobytových ploch se studie

zaměřuje na zeleň a to po obou stranách ulice, tedy i před fasádou piaristické koleje. Návrhem do budoucna je sjednotit prostor zelení, která by mohla hrát hlavní prim ve formě liniové výsadby stromů. Tím dojde k odclonění nevzhledných budov zejména v jižní části ulice.

Rodný dům S. Freuda – v minulosti byly před domem S. Freuda vysázeny půdokryvné polyantní růže fialovorůžové barvy, které zajímavě barevně doplňují světle žlutou až krémovou fasádu domu. Jelikož růže nebyly zcela kompaktní, byly k nim dosazeny jako podsadba tymiány, které měly navodit atmosféru malé předzahrádky na malém městě. V zadní části zahrady je stará hrušeň, která je často ošetřována. Tato hrušeň má již řadu let prasklý kmen, ale i přes to dále kvete a plodí. Město ji chce udržet na místě až do poslední možné esteticky únosné doby. V rámci dalších úprav je v realizaci kultivace dvorního prostranství s cílem ozdobit místo bylinkovou zahrádkou.

Piaristické zahrady

7.3. Obnova zeleně v posledních letech

Park u ZŠ na ul. Jičínské – v roce 2021 došlo k výsadbě většího počtu dřevin v ploše zeleně u ZŠ Jičínská, kde jsou umístěny i dva památníky. Záměrem bylo prostor probarvit. Zvoleny byly magnólie, které doplnily již stávající stromy a taktéž lípa. Ta nahradila odumřelý strom. Stromy jsou aktuálně vysázeny po obvodu zelené plochy tak, aby ji doplnily květem, ale zároveň nepřevyšovaly a nezastiňovaly opravenou historizující budovu školy.

Liniová výsadba lip u starého hřbitova – v roce 2016 z důvodu velmi špatného zdravotního stavu, na následky napadení jmelím, byly káceny vzrostlé lípy u ohradní zdi na starém hřbitově. Lípy vytvářely v prostoru nejen optickou bariéru od nedaleké rušné komunikace, ale zároveň zelené pozadí celého hřbitova. V roce 2021 se podařilo obnovit tuto linii lip v počtu 8 kusů a vysadit je na stejné místo.

Park u lávky – park se nachází na břehu řeky Lubiny a je velmi navštěvovaným místem. V roce 2015 byly v místě káceny přestálé a zkřehlé trnovníky akáty (*Robinia pseudoacacia*). Dále pak park čekal na svou úpravu a nové napojení přes řeku v podobě lávky, která se stala krásným příkladem kvalitní realizace na základě architektonické soutěže v roce 2018. Na základě krajinářské studie veřejného prostranství z roku 2020 bylo do prostoru dříve nevyužívaného parčíku dosazeno 28 ks nových dřevin, z toho 11 ks topolů vlašských (*Populus nigra italica*),

kteřé jsou v této části skoro posledním dochovalým fragmentem obdobné výsadby (dřívě stromy lemovaly celé okolí řeky a některé hlavní ulice). Jelikož je park u lávky spíše přírodě blízkého charakteru, byly dosazeny v tomto duchu i další dřeviny, traviny či louky a cibuloviny.

V roce 2022 navázala II. etapa rekonstrukce tohoto parku, která zvýrazňuje nástupní bod do historického sídla, upozorňuje a dává prostor divákovi zhlédnout krásné panorama vyvýšeného historického centra. V jižní části doplňuje prostor nový mobiliář ve formě laviček ve tvaru otesaného kmene a rámová houpačka, která v sobě navíc nese přidanou funkci výtvarného prvku, a to díky své jednoduché geometrické formě vytvářející zajímavé průhledy na panorama města. Severní část parku dotváří pobytová plocha s piknikovými stoly.

Zeleň u Penny Marketu – uprostřed parkoviště u Penny Marketu se mezi vydlážděnou plochou pro automobilové stání nachází 12 zelených ostrůvků. Staré krátkověké dřeviny javory mléč, které zde stály ještě v roce 2020, byly z důvodu extrémních teplotních rozdílů proschlé a musely být odstraněny. Na podzim roku 2022 bylo v ostrůvcích vysázeno nové stromořadí v počtu 12 kusů habrů, čímž se vrátil zpět vegetační prvek, který vytvoří dostatek stínu.

8. INFORMAČNÍ A ORIENTAČNÍ SYSTÉM MĚSTA

Stejně jako každá obec je i město Příbor vybaveno orientačním a informačním systémem. Účelem systému je sloužit hlavně návštěvníkům obce, kterým pomůže se orientovat a upozornit je na objekty, pamětihodnosti, atrakce a další možnosti ve městě. Dobře navrhnutý orientační systém je jednou ze základních podmínek rozvoje turistiky a je vizitkou zdravé a prosperující obce. Cílem je především vytvořit jednotný městský informační systém jak po obsahové, tak i grafické stránce.

V současnosti jsou ve městě 2 typy městského informačního značení navádějící motoristy a pěší k důležitým kulturním a turistickým cílům. Prvním typem směrového značení jsou kovářská díla umělecké školy v Ostravě doplňující informativní tabule u zájmových bodů, která jsou součástí zastavení naučné trasy MPR Příbor. Naučná trasa byla realizována v roce 2008 s cílem přiblížit nejvýznamnější památky v MPR Příbor. Na trase je umístěno celkem 8 zastavení, která prostřednictvím textů a obrázků na informačních tabulích nabízejí ve třech jazykových mutacích údaje o jednotlivých památkách, vyjmenovat můžeme: rodný dům a památník Sigmunda Freuda, piaristický klášter, náměstí S. Freuda a čtyři kostely. Jednotlivá zastavení, která zároveň slouží jako odpočívadla s posezením, jsou doplněna městským mobiliářem a nabízejí zajímavé pohledy i na další místa ve městě. Trasa začíná i končí na náměstí Sigmunda Freuda, kde je instalován informační panel se zvukovým průvodcem.

Druhým typem značení města je orientační systém se směrovými šipkami umístěný u křižovatek hlavních silničních komunikací. V roce 2022 bylo instalováno 7 sloupků se směrovými šipkami, které nahradily původní typ směrníků, jehož grafické zpracování bylo již zastaralé a nevhledné. Nový orientační systém s dvojjazyčným textem byl vybrán tak, aby vzhledově korespondoval s historickým prostředím centra města.

V přípravě je rovněž instalace jednotného informačního systému směrovek k sídlům a objektům podnikatelských subjektů ve shodném formátu a grafickém provedení s cílem usměrnit vizuální smog ve městě.

Také některé objekty nemovitých kulturních památek nebo jiných významných staveb jsou označeny bronzovou deskou jednotného designu se základními historickými údaji o objektu.

Je na místě se rovněž zamyslet nad počtem i nad vhodnějším umístěním a grafickým zpracováním jednotlivých prvků orientačního i informačního systému, kdy lze s určitostí účinněji navádět návštěvníky k jednotlivým objektům a vhodněji umísťovat informační tabule i reklamní poutače tak, aby nevytvářely bariéru ve veřejném prostoru.

9. DOPRAVNÍ SYSTÉMY A PARKOVÁNÍ

Pozemní komunikace

Současný dopravní systém plní své funkce, nicméně je záměr posílit pěší, cyklo dopravu, a naopak omezit individuální automobilovou dopravu. V nedávné době došlo k úpravě dopravního systému s důrazem na udržitelnou městskou mobilitu. V rámci úprav se město zaměřilo na lepší přehlednost dopravní situace ve městě a podpořilo i jiné druhy osobní přepravy. Město Příbor se v roce 2021 zapojilo do projektu sdílených elektrokoloběžek společně s okolními městy s cílem snížení provozu a počtu vozidel zaparkovaných v centru. Pro nízký zájem místních obyvatel o tuto novou službu byl projekt téhož roku ukončen.

Pro zklidnění dopravy v centru města Příbora byla zcela zásadní realizace jihozápadního obchvatu města (2012) a nové propojení silnice I/58 s obcí Skotnicí, vedoucí z Kopřivnice přes Prchalov až do Ostravy (2020). Realizací těchto projektů se podařilo odvést tranzitní dopravu mimo zástavbu obce, snížit počet projíždějících osobních automobilů, a tím se zároveň snížila i zátěž obyvatelstva hlukem a exhalacemi.

Vzhledem k tomu, že část hranic městské památkové rezervace je vymezena silnicí I/58, byla v minulých letech věnována velká pozornost úpravám této komunikace a její hlavních křižovatek. Na konečnou podobu čeká ještě ulice Karla Čapka protínající centrum města, na kterou byla v roce 2018 dokončena studie, o jejíž podobě se bude dále rozhodovat v roce 2023. Tato ulice je důležitou spojnici ve městě, propojuje náměstí, radnici, turistické centrum a piaristické zahrady. Záměrem je tuto část města esteticky pozvednout a upravit tak, aby byla přívětivější k uživatelům, zejména chodcům a cyklistům. Celkově tento koncept spěje k zřízení obytné ulice. Město dále apeluje na SSMSK na rekonstrukci frekventované ulice Místecké, která je jednou z nejvíce kritizovaných lokalit. Projekt se připravuje. Mezi nejhorší povrchy ulic patří dále spojovací uličky Alšova a Mánesova. Obnova povrchů těchto ulic je zprojektována. Rekonstrukce ulic proběhne v roce 2023 bezprostředně po výměně vodovodu a kanalizace.

V minulých letech byla v MPR provedena celá řada dílčích a celkových rekonstrukcí inženýrských sítí, na které ve většině případů navazovala úprava komunikací a veřejných ploch v majetku města. V současné době lze konstatovat, že v převážně většině ulic na území MPR je stav technické infrastruktury velmi dobrý.

Příbor nezapomíná ani na podmínky k nejpřirozenějšímu pohybu, kterým je chůze. Chodníky se opravují zejména při velkých rekonstrukcích nebo při běžné údržbě. V rámci těchto úprav se nezapomíná ani na prostor pro zeleň. Pro rok 2023 je připravena realizace bezbariérové trasy protínající ulici Karla Čapka ve směru od radnice k informačnímu turistickému centru.

Co se týká údržby pěších tahů je nežádoucí v průběhu zimního období používat v historickém centru posypovou sůl z důvodů narušení fasádních omítek budov, kamenných dlažeb a také okolní zeleně. V historickém centru města by mělo docházet k použití těchto prostředků jen ve výjimečných případech a na výjimečně určených úsecích. Doporučuje se provádět místo solení posyp pískem, štěrkem nebo včasné mechanické odstraňování sněhové pokrývky, čímž se sníží finanční zátěž a zároveň špatný vliv chemického posypu na životní prostředí.

Parkování

Cílem regenerace je také usměrnění parkovacích stání v centrální části města tak, aby bylo parkování vyvážené a efektivní. Parkovací prostory by měly také splňovat požadavky na chytré parkování a uplatnění vyššího podílu zeleně (výsadba stromů, polopropustné zpevněné plochy). Taktéž je zamýšleno podpořit i další systémy parkování např. pro jízdní kola. S takovým návrhem počítá studie prostoru přidruženého k budově č. p. 118, kde mimo jiné sídlí stavební úřad. Záměrem je vytvořit pobytové místo s přístřeškem pro kola, doplněné vhodným mobiliářem a pítkem. Studie byla vypracovaná v roce 2019.

Na území MPR jsou situovány dvě hlavní parkovací plochy, a to po obvodu náměstí Sigmunda Freuda a mezi ulicemi ČSA a bývalou Zámečnickou bezprostředně navazující na náměstí. V minimální docházkové vzdálenosti do centra města jsou návštěvníkům města k dispozici ještě parkovací plochy u kulturního domu a na ulici Lidické u sokolovny a nedávno vybudovaná parkovací plocha za prodejnu potravin 'Coop', kde je umožněno rovněž parkování autobusů. Plánem je parkovací stání na náměstí usměrnit a částečně zredukovat tak, aby náměstí začalo více plnit svou funkci pobytové plochy a ne parkoviště. V minulém roce se podařilo na místo dvou parkovacích ploch na náměstí umístit informační tabuli s lavičkami a dalšími prvky městského mobiliáře, čímž vznikla klidová zóna pro zhlédnutí atraktivit města prezentovaných na této mapě.

V ulici Zámečnické je zvažována zástavba, která zde v minulosti existovala, a tím i zrušení aktuálního parkovacího stání, kdy část parkovacích míst může být po nové úpravě zachována. Vzhledem ke konfiguraci terénu je možné uvažovat i o zapuštění parkování pod úroveň stávajícího terénu. Z hlediska budoucího rozvoje města je vhodné zvažovat i možnosti parkování v objektech soukromých subjektů (bývalý mlýn v ulici Nádražní, areál bývalé Flussovy továrny mezi ulicemi Josefa Rašky, Stojanova, Smetanova, Nádražní a pozemky okolo sýpky podél ulice Ostravské a Juráňovy).

Problém parkování je však, zejména z důvodu zvyšujícího se počtu registrovaných vozidel ve městě, stále aktuální, a to zejména ve vybraných menších lokalitách v sídlištní zástavbě či v blízkosti objektů veřejné vybavenosti.

Cyklotrasy

Stávající cyklotrasy zejména spojují Podbeskydí se severně položenými obcemi a Ostravou. Cyklotrasy jsou vedeny po stávajících komunikacích a pěších propojeních, jen ve dvou případech se jedná o stavbu cyklostezky. Město Příbor má 5 regionálních cyklotras a dva vnitřní cyklistické okruhy tzv. Příborský okruh a okruh Borovecké rybníky s naučnou stezkou. V současné době se provádí pasportizace komunikací, po kterých jsou vedeny i některé cyklotrasy. Část těchto komunikací a dalších tras byla přerušena nebo změněna vlivem stavby obchvatu I/58 a dálnice D48. Doporučuje se zpracování plánu stávajících cyklotras a cyklostezek pro vytvoření lepších předpokladů pro rozvoj cyklistiky a cykloturistiky na území města, zejména pro podporu denního dojíždění do zaměstnání, škol a za službami a pro podporu cykloturistiky k tomu, aby se turisté ve městě více zdržovali nebo objevovali spoustu krásných míst, která se v Příboře nacházejí.

10. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Nejsilnějšími stránkami města v této oblasti je lokalizace města v příjemném okolním prostředí, neexistence větších ekologických zátěží nebo minimum negativních dopadů z větších průmyslových provozů. Také se snížil počet lokálních topenišť (díky kotlíkovým

dotacím vyměnilo kotel na pevná paliva za ekologičtější již kolem sta domácností). Faktem, který přispívá k pozitivnímu hodnocení životního prostředí, je také rozsah veřejné zeleně ve městě.

Mezi problematické oblasti v infrastruktuře města někteří řadí odpadové hospodářství. V Městské památkové rezervaci Příbor je asi nejzásadnějším tématem v oblasti životního prostředí umístění kontejnerů na tříděný odpad, jejichž počet se stále navyšuje kvůli zvyšujícímu se množství odpadu. Stávající systém odpadového hospodářství funguje velmi dobře a získává mnohá ocenění v Moravskoslezském kraji (Skokan roku 2021 ve třídění odpadu, Odpadový Oskar, Aktivní obec...). Svozová místa musí splňovat určité dopravní, technické a logistické požadavky, které rozhodují o jejich lokalizaci. Některá stanoviště na třídění odpadu v historickém centru města však nepůsobí velmi estetickým dojmem. Jedná se o umístění kontejnerů při vstupu do piaristických zahrad, na ulici Bonifáce Buška, Karla Čapka a u zadního traktu radnice. Pro tyto ulice se doporučuje zvažovat výstavbu jednotného typu přístřešku, který přispěje ke kultivaci a pořádku ve veřejném prostoru.

Občané však mohou využít i sběrné dvory k odevzdání všech typů odpadu (komunální, nebezpečný, stavební, objemný, elektrozařízení a světelné zdroje, pneumatiky.). Příbor se může pochválit novým Re-use centrem na ul. Štramberské, které získalo celorepublikové ocenění Komunální projekt roku 2021 a zajistilo možnost, jak nepotřebným, ale stále funkčním věcem zajistit druhý život. Hlavním cílem zřízení takového centra je prevence vzniku odpadu ve městě, který je pro obce v rozpočtu častou ekonomickou zátěží.

Na území města je provozována kompostárna, která zpracovává odpad z městské zeleně, ale také odpad z domácností, který je svážen z tzv. kompostejnerů, hnědých nádob na bioodpad rozmístěných po městě.

11. VÝZNAMNÉ KULTURNÍ CELOMĚSTSKÉ FUNKCE A VÝZNAMNÍ RODÁCI

Kulturní tradice pravidelných akcí:

- Dny evropského dědictví, Příborský běh, Veselení a mše o pouti sv. Valentina, Příborský masopust, Příborská pouť, Metání metel, Vynášení Morany, Svěcení palem, Dny města, Majálesy Masarykova gymnázia, Živý Betlém, mezinárodní festivaly dechových hudeb, jarmarky, májové koncerty, letní kino, stavění a kácení májky, výtvarná soutěž dětí a mládeže „Art Freud“, slavnostní otevření piaristických zahrad a další koncerty, trhy, soutěže a jiné.

Další existující předpoklady zachování kulturní tradice ve vzdělávání a osvětě:

- činnost divadelní, koncertní, kina, expozice, činnost knihoven.

Významným počinem pro rozvoj a propagaci města se stal rok 2020, kdy se pobočka Muzea Novojičínska v piaristickém klášteře v Příboře transformovala v Centrum tradičních technologií (CETRAT), které pokračuje v poslání původního muzea. CETRAT se zaměřuje na výzkum a prezentaci archaických technologií – zejména na zdánlivě primitivní zpracování přírodních a odpadových materiálů v minulosti.

Podniky jako bary, bistra a kavárny rovněž přispívají k zachování a v mnoha případech i obnovení života v chráněném území. V jarních a letních měsících probíhají v rámci sousedského setkávání v tzv. příborském trojúhelníku na rohu náměstí komorní koncerty, ochutnávky dobrého jídla a pití s cílem rozvíjet spolupráci na místní úrovni a kultivovat veřejný

prostor. Místo je atraktivní pro svůj historický ráz náměstí a dominantu kostela Panny Marie. Taktéž tomu přispívá omezení dopravy v daném místě.

Všechny tyto akce jsou často pořádány ve spolupráci s neziskovým sektorem – místními spolky, sdruženími, nadacemi a uměleckými soubory, mezi které patří např. Fotoklub Příbor, Centrum tradičních technologií Příbor (CETRAT), Základní umělecká škola, Městská knihovna Příbor, Městská televize – Local TV Příbor, Sdružení hudebníků Příbor, Luna Příbor, středisko volného času, Archeologický klub, Spolek obnova života, památek a tradic, z. s., Spolek fortel příbor, z. s., Příklad – příborské divadlo, Štek – příborský ochotnický spolek.

Město spolupracuje i s církví. Sakrální stavby se veřejnosti pravidelně otevírají na mnoho akcí, například při příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel, na dny EHD, v rámci akce Nocí kostelů nebo projektu s názvem Otevřené chrámy.

Obyvatelé města Příbora vykazují relativně značnou sociální soudržnost, což se projevuje i v oblasti pořádání výše uvedených akcí, v jejich návštěvnosti i ve fungování neziskového sektoru. Zároveň tyto akce přispívají k prezentaci města, k utváření identity města i rozvoji turistického ruchu.

V Příboře se narodilo, případně zde pobývalo mnoho slavných osobností. Tou nejznámější je nepochybně Prof. MUDr. Sigmund Freud – zakladatel psychoanalýzy. Mezi další slavné rodáky patří zakladatel moravského místopisu Tomáš Řehoř Volný, národní buditel a filosof Bonifác Buzek, profesor a vedoucí katedry politických a hospodářských věd Josef Ignác Buček, malíř Josef Ulrich, sochař František Juraň. V Příboře pobýval sv. Jan Sarkander, jako kaplan pozdější arcibiskup Antonín Cyril Stojan a další. Respekt a úcta k významným osobnostem města jsou v historickém centru připomínány – jedná se o rodný dům Sigmunda Freuda, plastiku sv. Sarkandra, pamětní desky na fasádách domů. Vznikají nově vytvořené nebo obnovené připomínky místních významných osobností v podobě pamětních desek apod.

12. ZÁKLADNÍ ZÁSADY UPLATŇOVANÉ ORGÁNY STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČE NA ÚZEMÍ MPR PŘÍBOR PRO STAVBY, JEJICH ZMĚNY A ÚDRŽBU

12.1. Území městské památkové rezervace (MPR)

Objekty evidované jako kulturní památky:

Stavební úpravy památky

U rozsáhlejších stavebních úprav památky se požaduje doložit stavebně-historický průzkum.

Výplně otvorů (okna, okenice, žaluzie, dveře, vrata, mříže)

Pro zachování autenticity památky je žádoucí repase původních hodnotných výplní včetně obnovy historické barevnosti. V případě, že zachování není možné, jsou požadovány kopie s uplatněním adekvátního kování. V tomto případě je žádoucí obnovit výplně otvorů přibližnými či přesnými tvarovými kopiemi dle starší dokumentace, eventuálně jsou přípustné dobové analogie. Podle okolností je rovněž přípustný i novotvar při použití klasického materiálu – masiv, eurohranol (ne eurookna). Nepřípustná jsou plastová okna.

Opravy fasád, zateplení, nátěry

Požaduje se obnova dochovaných historických omítek se zachováním a obnovou všech tvarových prvků fasády, obkladů a povrchových úprav a doplnění chybějících částí materiálem ve shodné úpravě (je preferováno zachování originálů před výměnou za kopie). Obecně

je upřednostňována barevnost vycházející ze stratigrafického či restaurátorského průzkumu. U oprav historických omítek jsou preferovány vápenné omítkové a nátěrové systémy. U objektů s druhotnými, z hlediska památkové péče méně hodnotnými omítkami, se preferuje rekonstrukce historického stavu. Zateplení u členitých fasád je prakticky neproveditelné, nesmí totiž dojít k nežádoucím změnám proporcí fasády.

Střešní krytiny

V případě dochované historické krytiny se požaduje její zachování nebo její náhrada krytinou identickou či jinou vhodnou historickou analogií. Je však třeba dodržet shodu materiálu a jeho vzhledu, působení a výrazu.

Je rovněž žádoucí zachovat historická komínová tělesa, jejich půdní i nadstřešní části.

Zachování světlíků je žádoucí.

Klempířské prvky

Je žádoucí zachovat a opravit stávající historické prvky (tj. jejich repase s výměnou poškozených částí). V případě, že to není možné, připouští se tvarová kopie výrazově shodná s původním prvkem. U nátěrů je požadováno dodržení historické barevnosti a výrazu. Lze použít moderní nátěrové materiály.

Střešní vestavby a nástavby

Jsou možné pouze v případě, že nedojde k likvidaci, výraznému narušení či ohrožení dochovaných hodnotných historických krovových konstrukcí. V případě krovů bez výrazné památkové hodnoty je možná jejich úprava či výměna za podmínky, že v části směřující do ulice (náměstí) zůstanou zachovány stávající výšky hřebenů střechy, její sklony a charakter. V části do dvora je možná změna sklonu i charakteru střechy a nové okenní otvory. Denní osvětlení půdního prostoru pod částí střechy do ulice je možné řešit obvykle střešními okny osazenými pouze v jedné horizontální řadě (slučování oken nad sebou není možné). Osazování oken do střech vikýřů a věží je nepřípustné.

Firemní označení a reklamy

Je třeba rozlišovat reklamu od firemního označení (označení provozovny). Označení provozoven lze připustit s přihlédnutím k jejich umístění a rozměrům. Reklamní zařízení na památkách jsou nežádoucí. Výjimkou jsou krátkodobě umístěné firemní praporce a informační poutače (Banery). Tyto je možné povolovat s časovým omezením.

Zásahy do interiérů

Nesmí se měnit (odstraňovat) základní dispoziční schéma, historické stropní konstrukce, historické úpravy povrchů (např. dveře, kování, zábradlí). U rozsáhlejších stavebních úprav památky je žádoucí stratigrafický průzkum povrchových úprav interiérů, případně soupis původní hodnotné interiérové výbavy, kterou je nutno v interiérech zachovat.

Objekty, které nejsou evidovanými kulturními památkami:

Výplně otvorů (okna, okenice, žaluzie, dveře, vrata, mříže)

U řemeslně hodnotných historických výplní je preferována repase. V případě výměny je požadováno zachování tvaru, členění, pokud možno také způsobu otevírání a původního materiálu (dřevo, kov apod.). Dřevěná okna z masivu se mohou nahradit okny z lepených profilů. Nežádoucí jsou výrobky z plastových profilů.

Opravy fasád, zateplení, nátěry

Musí být dodrženy základní proporce a členění fasády. Barevnost bude korigována ve vztahu k architektuře domu a okolním stavbám.

Střešní krytiny

Vyloučeny jsou plechové krytiny s plastovým potahem a krytiny z upravované lepenky (různé typy asfaltových šindelů).

Klempířské prvky

Nežádoucí je užívání plastových prvků nebo prvků s plastovým potahem.

Střešní vestavby a nástavby

Záměr střešní vestavby eventuelně nástavby lze akceptovat, pokud není měněn tvar střechy takovým způsobem, že by výrazně ovlivnil historickou siluetu jádra města či průhledy v městské památkové rezervaci.

Přístavby a dostavby se změnou půdorysu

Lze akceptovat záměr žadatele, pokud zásadním způsobem nemění historickou urbanistickou strukturu MPR, která je předmětem památkové ochrany.

Firemní označení

Firemní označení, která nejsou umístěna na památkách nebo v prostředí památek tak, že by snižovala jejich památkovou hodnotu, neruší dálkové pohledy na siluetu města nebo na kulturní památku a nevyžadují stavbu výrazných nosných konstrukcí, jsou akceptovatelná.

Novostavby

Musí respektovat historickou urbanistickou strukturu městské památkové zóny (parcelaci, hmotové uspořádání apod.). Nesmí výrazným způsobem měnit dochovanou historickou siluetu jádra města či průhledy v MPR.

Povrchy ulic a náměstí

Požaduje se používání především tradičního přírodního materiálu, kamene ve formě mozaiky, kostek, desek, dlažby štípané či řezané. Vzhledem k charakteru některých částí MPR je možné použít rovněž betonovou vibrolisovanou dlažbu jednotného druhu, formátem připomínající kamenné prvky vhodné pro MPR. Není žádoucí používat betonovou dlažbu zámkovou novodobých tvarů. Tento požadavek se vztahuje jak na plochy náměstí a ulic, tak i chodníky a všechny komunikace na území městské památkové rezervace. Na chodnících a pěších komunikacích v MPR se nedoporučuje použití živice nebo povrchových materiálů na bázi asfaltů.

Fotovoltaické systémy

V září roku 2022 vydalo Generální ředitelství NPÚ metodické vyjádření k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a jiných solárních zařízení (dále jen „FVZ“) na kulturních památkách, v památkově chráněných územích a v ochranných pásmech kulturních památek a památkově chráněných území, které reaguje na celoevropský tlak prudce se zvyšujících cen energií. Z hlediska památkové péče je umístování FVZ na střechách, pláštích budov i dalších pohledově exponovaných plochách na kulturních památkách a v památkových rezervacích obecně nežádoucí a hlediska územního plánu Příbora v současné době nepřijatelné.

12.2. Území ochranného pásma městské památkové rezervace (OP MPR)

Objekty evidované jako kulturní památky:

Platí stejné zásady jako pro kulturní památky na území městské památkové rezervace.

Objekty, které nejsou evidovanými kulturními památkami:

V souladu s podmínkami režimu OP MPR jsou regulovány výšky a hmota novostaveb, přestaveb a nástaveb tak, aby prokazatelně neohrozily hodnoty MPR. Jsou chráněny typické dálkové pohledy na siluetu MPR. Rovněž jsou nežádoucí aktivity, které evidentně poškozují prostředí MPR a tím snižují její památkovou hodnotu. Jedná se zejména o umístování velkoplošných reklamních zařízení na fasádách a štítek domů uličního tahu.

V roce 2022 vydalo Generální ředitelství NPÚ metodické vyjádření k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a jiných solárních zařízení (dále jen „FVZ“) na kulturních památkách, v památkově chráněných územích a v ochranných pásmech kulturních památek a památkově chráněných území. Z hlediska památkové péče je v ochranných pásmech možné umístění FVZ považovat za akceptovatelné s výjimkou případů narušení pohledových hodnot chráněného území nebo kulturní památky. Umístění fotovoltaiky neumožňuje současný územní plán města.

Podle zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, je vlastník kulturní památky, který zamýšlí provést údržbu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky či jejího prostředí povinen si předem vyžádat závazné stanovisko Městského úřadu Kopřivnice, Odboru stavebního řádu, územního plánování a památkové péče.

Stejně tak vlastník (správce, uživatel) nemovitosti, která není kulturní památkou, ale nachází se na území ochranného pásma městské památkové rezervace je povinen k zamýšlené stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na této nemovitosti si předem vyžádat závazné stanovisko Městského úřadu Kopřivnice, Odboru stavebního řádu, územního plánování a památkové péče. Tato povinnost je vyloučena pouze v případě, jde-li o stavbu, změnu stavby, udržovací práce, umístění nebo odstranění zařízení, jejichž provedením se nezasahuje žádným způsobem do vnějšího vzhledu této nemovitosti.

Pokud se jedná o historicky hodnotnou stavbu na území MPR či OP MPR, u které je zamýšlena zásadní rozsáhlá rekonstrukce či demolice, je před touto činností žádoucí zajistit zaměření a detailní fotodokumentaci stávajícího stavu.

Fotovoltaické systémy

V září roku 2022 vydalo Generální ředitelství NPÚ metodické vyjádření k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a jiných solárních zařízení (dále jen „FVZ“) na kulturních památkách, v památkově chráněných územích a v ochranných pásmech kulturních památek a památkově chráněných území. Z hlediska územního plánu Příbora je v současné době umístění FVZ v ochranném pásmu města Příbora nepřípustné.

13. ZÁVĚR

Zpracovaný elaborát pro období 2023–2032 rekapituluje rozsah jednotlivých realizovaných projektů, míru naplnění cílů, změny v území a nové podněty k řešení problémů. Dokumentace je zpracována otevřenou formou, kterou může pracovní skupina pro regeneraci, respektive zastupitelstvo města průběžně aktualizovat, precizovat podle námětů a názorů obyvatel městské památkové rezervace, vlastníků, uživatelů či celého města dle finančních možností v jednotlivých letech.

„V žádné zemi se neuvolňuje „dost“ peněz na kvalitní péči o památky a v žádné zemi nepatří památková péče ke klíčovým politickým tématům. Je to s podivem, uvážíme-li, nakolik kulturní dědictví přispívá k psychologické a sociální stabilitě obyvatelstva a nakolik na něm, zejména v některých zemích (Itálie, Česko), závisí turistický ruch a na něj navázaná pracovní místa. Na tomto stavu má svůj podíl i systém základního a středního vzdělávání, jenž klade v duchu národního obrození větší důraz na rozvoj a znalost slovesné kultury než na pěstování a oceňování kultury výtvarné či řemeslné a souvisejících tradic. V Česku se povinně maturuje z literárních dějin, nikoli z dějin a teorie architektury a designu; přitom každý bude nějak řešit své obytné prostředí a tím ovlivňovat i životní prostředí druhých, zatímco četbě básní se v životě lze vyhnout a případná absence této záliby nepůsobí vůči okolí škodlivě. Pamatujeme si „velké“ spisovatele, méně však velikány – architekty, natožpak významné ochránce a obnovitele památek. Nebýt Gustava Giovannoniho, Mussolini by v Římě napáchal ještě více škod, a nebýt Jana Zachwatowicze, možná by na místě malebného jádra Varšavy stálo panelové sídliště. Neméně je třeba si vážit práce památkářů v místech našich bydlíšť a každodenních procházek: nejedno oblíbené a často fotografované zákoutí by bez nich neexistovalo, třeba jen proto, že by v kritické době nikdo další neupozornil na jeho hodnoty a nezachránil ho před zničením.“

Martin Horáček, *Úvod do památkové péče*, Olomouc 2015, s. 89-90.

POUŽITÉ PODKLADY

Aktualizace Programu regenerace MPR Příbor pro období 2017–2022

Jan O. Eliáš, *Stavebně historický průzkum MPR Příbor*, Brno 1993

Manuál pro tvorbu veřejných prostranství města Příbora, Nadace Partnerství, Brno 2016

Martin Horáček, *Úvod do památkové péče*, Olomouc 2015

Jana Koudelová, *Stavebně historický vývoj městských jader Příbora, Místku a Brušperku*, Opava 2012

Ústřední seznam kulturních památek

Strategický plán rozvoje města Příbora na léta 2017–2025

Nařízení vlády ČSR č. 54/1989 Sb. ze dne 19.4. 1989 o prohlášení území za Městskou památkovou rezervaci Příbor

Rozhodnutí ze dne 8.6. 1998 s č.j. 911/98-RR-401/Ma o vymezení ochranného pásma Městské památkové rezervace Příbor

Usnesení vlády České republiky ze dne 25. března 1992 č. 209 k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Územní plán města Příbora

Restaurátorské záměry jednotlivých drobných sakrálních staveb

Podkladové materiály města – podněty odboru investic, rozvoje a správy majetku, odboru životního prostředí, dotací a veřejných zakázek, Technických služeb města Příbora, p. o., členů komise MPR a pracovníků památkové péče.